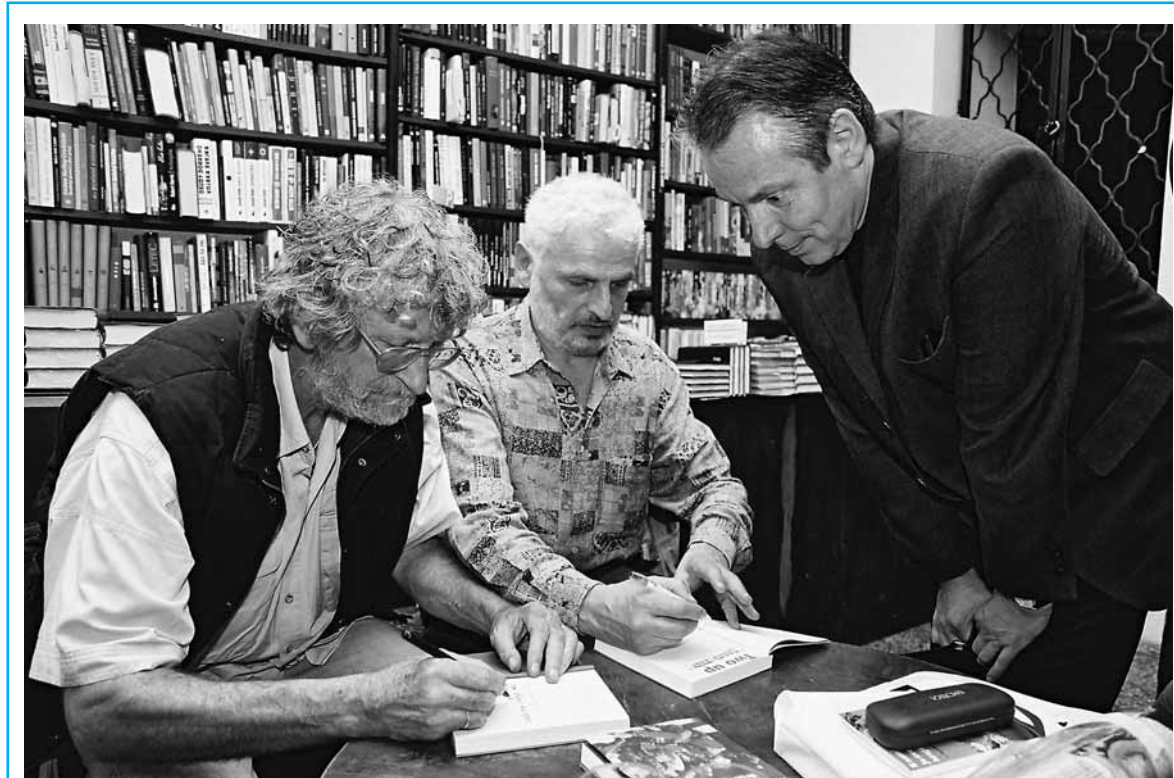

KNIŽNÁ REVUE

★ 11. ČÍSLO ★

★ XVI. ročník ★ ISSN 1210-1982 ★ ISSN 1336-247X ★

★ 24. MÁJ 2006 ★

Eugen Gindl a Fedor Gál v bratislavskom Artfore predstavili svoju knižku rozhovorov Two up. O autogram mal záujem aj Michal Āc, ktorý s Fedorom Gálom tiež viedol knižný rozhovor.
Foto Peter Procházka

Z OBSAHU

- Viera Prokešová: Ihla s. 4
- RECENZUJEME:
Pavol Jozef ŠAFÁRIK: Básnické dielo
Lucia EGGENHOFFEROVÁ: Medziriadky
Jana BODNÁROVÁ: O strome, ktorý bol na ceste
Paul GUTERMAN & Joe COLOHNATT: Vražda ako spoločenská udalosť
Adela FAIČOVÁ: Snenie s. 5
- Marcus SEDGWICK: Kniha mŕtvych dní s. 6
- Pražský Svet knihy 2006 s. 7
- Charles BUKOWSKI: Príbehy obyčajného šialenstva s. 7
- Dan BURSTEIN: Tajomstvá kódu s. 8
- 91 anotácií nových kníh v predaji s. 9-10
- Najpredávanejšie knihy v Nemecku s. 11
- Rozhovor s prozaikom a režisérom Silvestrom LAVRÍKOM s. 12

Prekladatelia umeleckej literatúry na Slovensku tvoria osobitné spoločenstvo. Sprostredkujú a približujú nám iné kultúry, sú výraznými spoluvorcami súčasného jazyka, objavujú jeho možnosti a potvrdzujú jeho bohatosť. Prekladať umeleckú literatúru si vyžaduje vynikajúcu znalosť oboch jazykov, reálií oboch krajín, ale aj talent. Dlhé hodiny sa hrbia nad počítačom, slovníkmi a encyklopédiami, s vášňou si podmaňujú text, ktorý sa často vzpiera. Pri odovzdávaní Cien a prémií Jána Hollého 2005 som si spomenula na slová profesora Antona Popoviča pred 25 rokmi: „Prekladatelia a vydavateľskí redaktori sú najvzdelanejší ľudia zo všetkých, s ktorými som sa kedy stretol.“ V dnešnej dobe technokratov znejú tieto slová odvážne, ale prekladatelia skutočne patria medzi tých málo intelektuálov, čo si dovoľia skutočný veľký luxus, vzdelávajú sa celý život a vedia aj na prvý pohľad zbytočnosti. Nemerajú veci cez peniaze (inak by tlmočili), ale cez poznanie a slová, lebo vedia, že všetko je v jazyku.

NAJ predávanejšie knihy

Internetové knihkupectvo www.martinus.sk, wap.martinus.sk

1. M. Baigent – R. Leigh – H. Lincoln: Svätá krv a svätý grál – Remedium
2. P. Coelho: Ako rieka, ktorá plynie – Ikar
3. J. Sierra: Tajná večera – Ikar

Slovenské

1. B. Filan: Wewerka – Vydavateľstvo Slovart
2. E. Sipeky: Leháro (Chudnime v pohode a bez námahy) – Ikar
3. T. Keleová-Vasilková: Kvetý pre Lauru – Ikar

Lubomír Dibák, Knihkupectvo Slovenský spisovateľ, Laurinská 2, 813 67 Bratislava, tel.02/54433760

1. R. Dahl: Mój strýko Oswald – Slovenský spisovateľ
2. P. Coelho: Ako rieka, ktorá plynie – Ikar
3. B. E. Ehrman: Da Vinciho kód. Pravda a fikcia – Slovenský spisovateľ

Slovenské

1. K. Gillerová: Ráno neplačem – Slovenský spisovateľ
2. J. Zambor: Interpretácia a poetika – AOSS
3. T. Keleová-Vasilková: Kvetý pre Lauru – Ikar

Igor Rjabinin, Knihkupectvo a antikvariát POD VRŠKOM, Kupecká 7, 049 01 Nitra, tel. 037/6526 546

1. J. Bednaříková – A. Homola – Z. Měřínský: Stěhování národů a východ Evropy – Vyšehrad
2. H. Eberle – M. Uhl: Kniha Hitler – Ikar
3. A. Hitchcock: Strašidla najstrašnejšie – Slovenský spisovateľ

Slovenské

1. Pramene k dejinám Slovenska a Slovákov. Turci v Uhorsku I. – Literárne informačné centrum
2. L. Medňanský: Dávne povesti o hradoch – Vydavateľstvo SSS
3. M. E. Matkin: Mexická vlna – Vydavateľstvo Slovart

NÁŠ TIP ■ NÁŠ TIP ■ NÁŠ TIP ■ NÁŠ TIP ■ NÁŠ TIP

Fedor GÁL – Eugen GINDL

TWO UP

39 mailov o svete, v ktorom žijeme

Bratislava, Ivan Štefánik 2006

Two up bola hazardná hra austrálskych zlatokopov. Do vzduchu sa vyhazovali dve mince a prijímali stávky, či padnú dve hlavy, dva orly alebo ich kombinácia. Väčšina stávk, ktoré uzatvárajú autori tejto knihy, pripomína túto hru. Ťažko povedať, kto bol pôvodným iniciátorom myšlienky tohto projektu. Je síce pravda, že Fedor Gál má z podobného písania už skúsenosti: v minulosti vydal knihu podobných rozhovorov s Petrom Zajacom a Michalom Ācom. Ibaže táto knižka sa od predošlých predsa len v niečom zásadne odlišuje. Nielen v tom, že na začiatku bola údajne nevinná poznámka Eugena Gindla o negatívnej úlohe západného kolonializmu na svetové dejiny počas ich spoločnej cesty do Indie, vďaka ktorej sa pohádal so svojim najlepším priateľom Fedorom Gálom už v lietadle. No najmä v tom, že kým predchádzajúce dialógy Fedora Gála sa nesú v znamení vzájomného ideologického porozumenia, v 39 mailoch s Eugenom Gindlom sa nezhodli prakticky na ničom a ich diagnóza stavu sveta je tak zarážajúco odlišná, až si človek nepoznájúci pevnosť ich vzťahu musí položiť otázku, čo vlastne ešte drží pokope toto priateľstvo. Na druhej strane, kým v knihe rozhovorov s Petrom Zajacom 1+1 to bol jednoznačne Fedor Gál, ktorý intelektuálne ťahal celý dialóg, poznajúc úctyhodný kritický rádius tohto autora dnes musí šokovať, akú povrchnú pózu zaujal tentoraz.

Kniha *Two up* v podstate nie je dialógom, ale paralelnými monológmi. Tento fakt Eugen Gindl svojmu partnerovi na viacerých miestach aj vyčíta. Kým on zavali svojho priateľa obrov-

ským množstvom argumentov, vychrlil na neho horu údajov a čísel, Fedor Gál jeho poznámky a otázky nielenže často ignoroval, ale dokonca nezmyselne menil tému neraz aj úplne od veci. Chýba tu nielen vzájomné porozumenie, ale aj zrozumiteľnosť takéhoto správania. Poctivý intelektuálny dialóg môže totiž prebehnúť iba za predpokladu, že jeho účastníci prijmu ako východisko rovnaký referenčný systém. Potom si však takáto diskusia vyžaduje doslova krutú askézu. Pretože ak je diskusia vedená správne, teda podľa pravidiel logickej analýzy, ak všetci berú do úvahy iba samotnú skutočnosť a nesledujú iný záujem ako záujem faktu, potom by niekto musel zmeniť svoj názor a priznať, že sa mýlil. Poctivá diskusia teda predstavuje na jednej i druhej strane určité riziko, lebo jeden z jej účastníkov sa mýli. Takýto dialóg by mal logicky vyústiť do priznania omylu. To však nie je možné pri takom nastavení diskusie, aká panuje v knižke Fedora Gála a Eugena Gindla.

V prvom rade obaja autori na krste knihy priznali, že mailových korešpondencií si vymieňali s vedomím, že ju raz budú pravdepodobne publikovať. To, prirodzene, determinuje charakter dialógu. Na druhej strane treba priznať, že konečný nápad sa zrodil spontánne, čo znamená, že obaja autori sa dohodli na nezasahovaní do konečnej podoby textu. Okrem drobných štylistických úprav a vyčiarknutí niekoľkých výrazov autenticky ponechali všetko v pôvodnom stave, vrátane vulgarizmov. Vznikla tak veľmi šťastná knižka, vďaka ktorej niektorí ľudia nebudú pokojne spať. Posledná publikácia Fedora Gála na-

příklad vraj spôsobila, že Peter Zajac a Martin Bútor sa dodnes nerozprávajú. V tejto knihe sa najmä Eugen Gindl vyjadruje veľmi otvorene a pomerne nevyberavo na adresu niektorých mediálnych celebrit. Z faktografického hľadiska sú informačne neporovnateľne bohatšie Gindlove repliky, ktoré pre zasvätených ľudí síce neprinášajú nejaké prekvapujúce či objavné skutočnosti, no sú sviežim zhrnutím všetkých relevantných titulov o alternatívnych možnostiach súčasného vývoja. Kniha je cenná najmä v tom, že odkrýva dva nezmieriteľné svety, ktoré vychádzajú z absolútne až šokujúco odlišných paradigiem či hodnôt. Odkrýva novú, doteraz viac-menej ignorovanú podobu vyostreného sociálneho a ideologického konfliktu, ktorá už dávno neprebíha v primitívnych ľavo-pravých súradniciach. A núti jasnejšie si uvedomiť nezlučiteľnosť oboch filozofií.

Eduard Chmelár

zrkadlíme

Dňa 11. mája 2006 po ťažkej krátkej chorobe umrel literárny vedec, básnik, prekladateľ a priekopník slovenskej bulharistiky PhDr. Ján Koška, DrSc.

Ján Koška sa narodil 1. 12. 1936 v Budinej, v Bratislave vyštudoval slovenský jazyk a dejepis a v Sofii koncom päťdesiatych rokov bulharčinu a bulharskú literatúru. Po krátkom pôsobení v denníku Smena sa začal profesionálne venovať literárnej slavistike, od roku 1964 pracoval v Ústave svetovej literatúry SAV a bol jeho dlhoročným riaditeľom.

Ján Koška je autorom radu vedeckých prác (Bulharská básnická moderna, 1972; Slovenské literárne pohľady na bulharský juh, 1978; Slovensko-bulharské literárne vzťahy, 1985; Recepcia ako tvorba, 2003), básnických zbierok (Snívanie o zbraňoch, 1967; Oheň s bukmi, 1970; Prírodniny, 1972; Letopočet, 1987), preložil niekoľko desiatok kníh z bulharčiny, ku ktorým napísal kompetentné doslovy. Ako slavista a filológ sa zaslúžil o citlivé prehlbovanie autentických kultúrnych vzťahov medzi Slovenskom a Bulharskom.

Sme 16. 5. 2006

Na vernisáži výstavy 70 litografií v Pálffyho paláci na Zámockej ulici v Bratislave rozdávala výtvarníčka Nada Rappensbergerová aj autogramy do svojej novučičkej monografie. Výstava potrvá do 4. júna. Foto Peter Procházka

O lete zjari

Začiatkom mája sa v knižkupectve Panta rhei v Auparku konala prezentácia básnickej zbierky Juraja KALNICKÉHO **Leto tvojej nehy**. Uviedol ju v rámci pravidelných predstavovaní moderátor Jozef Dado Nagy a prítomnému autorovi položil najprv niekoľko otázok nevyhnutných na dokreslenie jeho portrétu. Kalnický odpovedal úprimne, aj s dávkou sebaíronie a prehodnocovania svojho mladického literárneho buričstva. Básnik, ktorý vydal druhú knihu 20 rokov po debute a potom sa „rozpisal“, prichádza so zbierkou, v ktorej evokuje aj svoje súčasné pôsobenie v Moskve a nadväzuje na klasické ruské literárne dedičstvo. O jeho poézii v tejto zbierke hovoril Rudolf ČIŽMÁRIK, ktorý okrem analýzy jednotlivých vrstiev zbierky pripomenul aj Kalnického rodáka Jána Kostru, jeho technické zvládnutie viazanej formy a „ignorovanie“ interpunkcie. Pavol JANÍK sa pokúsil v rozsiahlejšej úvahe o slovenskej poézii nájsť Kalnického miesto medzi jeho rovesníkmi a pripomenul, ako málo talentov zostalo z niekdajšej „mihálikovej“ školy mladých autorov. Ku gratulantom sa pridal aj prozaik Peter ŠTRELINGER a celý večer hudbou (aj improvizáciami počas autorovho prednesu) dotvorili violončelista Eugen PROCHÁČ a perfektný perkusionista Dodo ŠOŠOKA. Jediný, kto mal do činenia s touto knižkou a nehovoril, bol grafik Martin ČINOVSÝ, ten sa však vyjadril priamo v zbierke pôsobivými ilustráciami. -či-

Prezentácia kníh vydavateľstva Kalligram

Pod organizačnou taktovkou Kultúrneho inštitútu Maďarskej republiky sa 25. apríla 2006 v štátnej vedeckej knižnici v Banskej Bystrici uskutočnila prezentácia kníh vydavateľstva Kalligram. Autori románov, z ktorých tri vyšli v slovenskom a jeden v českom preklade, patria medzi literátov úspešných a vydávaných nielen v Maďarsku, ale aj zahraničí a na stretnutie so slovenskými čitateľmi prišli osobne. Knihu Gábor Németha **Si žid?** (preklad Juliana Szolnokiová) predstavil prozaik a dramatik Silvester Lavrik. **Udolie víl** od Endre KUKORELLYHO jeho prekladateľka Jitka Rožňová a román **Kráľ Matej v New Honte** (preklad Karol Wlachovský) z pera Lajosa GRENDELA filozof a spisovateľ Miroslav Marcelli.

Štvrtým prezentovaným autorom bol András PÁLYI, ktorého **Příchody** (preklad Ana Okrouhlá) sice vyšli v českom vydavateľstve Host, no prozaikovo meno je s Kalligramom úzko späté a čitateľskej verejnosti ho priblížil prozaik Karol D. Horváth.

Aj toto podujatie dokazuje, že v umení geografické (ani iné) hranice nejstávajú, veď jeho prioritným poslaním je ľudí zblížovať a podnecovať k tvorivému zmyšľaniu. -or-

O literatúre v máji

Od 2. do 5. mája sa v Zlíne konal festival Literárni květen. Autori z Čiech, Poľska a Slovenska na ňom predstavili svoju tvorbu. Hlavnou témou tohtoročného festivalu bola literárna fantastika. V rámci štvrtkoveho podvečera sa v priestoroch zlínskeho kultúrneho domu Alternativa predstavili poľskí autori Konrad LEWANDOWSKI a Ewa BIALOLECKA. Konrad LEWANDOWSKI je u nás známy predovšetkým sériou kníh o mačkodlakovi Xinovi (štyri tituly boli preložené do češtiny, z toho jeden bol písaný priamo na objednávku pre českého vydavateľa), ako aj zbierkou poviedok **Noteka 2015**. Poviedky, ktorých hlavným hrdinom je investigatívny žurnalista Tomaszewski, patria do žánra polifiction a autor v nich na pozadí napínaveho deja ukazuje čitateľom veľmi zaujímavé alternatívy a modelové situácie (titulná poviedka nás spolu s hrdinami postaví pred problém ako zareagovať v okamihu, keď USA v mene demokracie napadnú Poľsko). Ewa BIALOLECKA píše fantasy, ovplyvnenú americkou autorkou Ursulou Le Guinovou.

Ďalšia časť večera patrila českým autorom Vladovi RIŠOVI, Františke VRBENSKEJ, Jiřímu W. PROCHÁZKOVI, Leonardovi MEDEKOVI a Richardovi ŠUSTOVI, Slovensko reprezentoval Miloš FERKO.

Okrem literárnej fantastiky bola časť festivalu venovaná cestopisom, v Zlíne dlhé roky žili známi cestovatelia Miroslav Zikmund a Jiří Hanzelka. V piatok viacero českých spisovateľov hovorilo o svojej ceste k literatúre. Boli medzi nimi aj zlínsky literát Jaroslav KOVANDA, vedúca osobnosť regionálneho časopisu *Psí víno*; spisovateľ a vysokoškolský pedagóg Ivo HARÁK; básnik Milan HRABAL z Vansdorfu a hosť z USA – Lawrence JAFFE.

Večer oživilo na Slovensku už známe dynamické vystúpenie autorov LCA *Živý dôkaz*. Koloman Kertész BAGALA, Laco KERATA, Karol HORVÁTH, Silvester LAVRIK a Vlado JANČEK opäť raz predviedli, že to vedú o literatúre vážne i s humorom a predviedli šou kľúčicu na krehkej hrane medzi travestiou a úctou k umeniu (z mimoliterárneho hľadiska tu nemohol nezaťať spevácky výkon Laca Keratu). -fr-

Pre knižnice so zľavou

Najnovšia kniha D. DRAGULOVEJ-FAKTOROVEJ **Maxík a kamaráti** prináša príbehy, ktoré hlavný hrdina zažíva v škole, doma, medzi kamarátmi... Občas sa dostane do ťažkých situácií, inokedy sa zasa čitateľa spolu s ním zasmejú a zabavia. Kniha s ilustráciami Š. Šilhana je plnofarebná, má formát A4 a vytlačená je na lesklom papieri. Veľkosť písma je vhodná aj pre menších, začínajúcich čitateľov. Vydavateľstvo DAXE aj v prípade tejto knihy poskytuje knižniciam zľavu. Môžu ju získať za 159 Sk (namiesto 169 Sk) alebo pri objednávke najmenej troch kusov za 143 Sk (vrátane DPH a poštovného). Objednať ju možno na adrese: DAXE, Košická 37, 821 09 Bratislava. Blížišie informácie na: www.daxe.sk, www.maxik.sk

Poznámka k recenzii alebo**Königsberg je Königsberg**

Knižná revue vo svojom tohtoročnom piatom čísle uverejnila recenziu zaujímavej knihy Ivana Szabóa a Ladislava Švihrana **Vzácné návštevy Bratislavy**. Recenzentka okrem iného píše o niektorých nepresnostiach v tejto knižke a ako príklad udáva miesto narodenia Jána Müllera Regiomontana. Priznám sa, že mi nie je celkom jasné, či sa táto výtčítka týkala informácie, že jeho rodiisko je Königsberg v Bavorsku, alebo toho, že Regiomontanovo rodiisko bolo neskôr premenované na Kaliningrad. V druhom prípade by výtčítka bola namiesto – Regiomontanovo rodiisko naozaj nebolo nikdy premenované na Kaliningrad.

Regiomontanus je bavorský rodák, jeho rodné mesto Königsberg leží v Bavorsku (por. napr. Tibenský, J. a kol.: *Priekopníci vedy a techniky na Slovensku*. Zv. 1, 1986, s. 23; *Encyklopédia Slovenska* V., 1981, s. 50; *Kronika Slovenska*, 1, 1998, s. 189). Žiaľ, v *Slovenskom biografickom slovníku* (zv. V, 1992, s. 55) sa uvádza ako jeho rodiisko „Kaliningrad, ZSSR“ a autori to zrejme vzali ako bernú mincu. Nazdávam sa však, že v porovnaní s informačnou hodnotou ich osožnej knižky a dobrým celkovým dojmom z nej, to nie je až taký závažný nedostatok. A verím, že sa tento omyl nebude ďalej preberať.

Ján Roháč

Aj jednoducho možno prevapíť

Emily Roddová, **Deltora Mesto krýs, Pušť skazy** Bratislava, Fragment 2006 Preklad Irena Repášová

Trojica Lief, Barda a Jazmina hľadá sedem drahokamov Čarovného pása Deltory, ktoré dal ukradnúť Pán tieňov, napadol Deltoru a zotročil jej ľud. Po prvých dvoch častiach **Lesy hrôzovlády** a **Prekliate jazero** sa môžeme začítať do tretej a štvrtej časti osemdielnej ságy kráľovstva Deltora. Naši hrdinovia v nich získajú dva ďalšie drahokamy na Čarovný pás a pár vrások z prežitých útrap na čelo. V jednoduchých, nie však primitívnych príbehoch, ochutnáte mušť včelej kráľovnej, vďaka vodozrútom prejdete rieku suchou nohou bez mosta, navštívite mesto ovládané potkaniarmi (ktorí ale vyhánali krysy) a zúčastníte sa spolu s hrdinami na veľkej súťaži v súbojoch.

Pôžitok z čítania prináša aj jazyk. Prekladateľka sa pohrala so slovíčkami a podarilo sa jej zachovať jednoduché, no pôsobivé slovné hračky (Nekris – mesto, ktorého obyvateľia ušli z Mesta krýs a v ktorom sa pod vládou Krizarov – t. j. vlastne „krízových krysárov“ žije za dodržiavania rituálnej čistoty jedla i obydlí v ustavičnom strachu z čokoľvek malého a huňatého).

Roddovej séria motívy vychádza z dedičstva klasických čarodejných rozprávok a príbehov Tisíc a jednej noci. Pestré kulisy sa navrhujú jedna na druhú, príbehy sú plné „zradných“ priestorov, ktoré vás pohltia a vyvrátia zajatých v mechu úplne inde než ste čakali... Napriek tomu však silou neodvratnej náhody zvanej osud kráčate smerom k mestu a púšti. Cesta hrdinov je plná prekonávania ilúzií a – čo je vo fantasy mimoriadne zriedkavé – nájde sa v nej miesto i pre povahovo vopred nedefinované a nejednoznačné postavy (obchodník Tom).

Takto sa autorka na malej ploche s veľkým množstvom postáv a s nie príliš zložitými, no v detailoch pôsobivo prepracovanými kulisami (obluda s mnohými žalúdkami, ktoré môžu zároveň slúžiť ako maternica), podarilo rozvinúť dej, ktorý sa nedá vopred odhadnúť, takže až po dočítaní sa dozvieme, koľko z vašej predstavy o putovaní za dobrodružstvom sa naplnilo.

Pre jedného z čitateľov máme v redakcii pripravený 3. diel Deltora. **Mesto krýs**. Treba poslať do 7. júna do našej redakcie kupón Fragment (1) zo strany 11 a čakať na šťastie pri zberovaní.

Kto dostane knižku?

Za koho ísť a iné prózy posielame Jarmile ZELENKOVEJ do Dubnice nad Váhom, **Interpretačné sondy do súčasného slovenského divadla** Richardovi KUNCOVI do Liptovského Hrádku a **Bezdomovcům zamkli kanál** Jane Prukschovej do Bratislavy a Antónii KORCOVEJ do Paty.

NEVYUŽITÉ MYŠLIENKY**Nádej je pre všetkých, nepýta sa, kto si.**

Katarína Gillerová: Ráno neplačem, Slovenský spisovateľ 2006

BIBLIOGLOSSÁR

Rosamunde Pilcherová:
Spiaci tiger

Bratislava, Slovenský spisovateľ 2006
Preklad Katarína Jusková

Selina Bruceová dostane od svojho snúbenca Rodneyho Acklanda knižku o jednom ostrove v Stredomorí. Portrét spisovateľa na zadnej strane obálky sa nápadne zhoduje s fotografiou jej otca. Nepoznala ho a podľa slov príbuzných zahynul počas vojny. Vnútrotný hlas Seline našepkáva, že možno nezahynul a predsa žije kdesi na ostrove. Impulzívne sa rozhodne, že odcestuje a spisovateľa Georga Dyeru navštívi. Po strastiplnej ceste ho vyhľadá v Cala Fuerte na San Antoniu. Prekvapený spisovateľ Seline však potvrdí, že nie je jej otec, ale jeho vzdialený bratranec a jej otec skutočne zahynul. Vtedy si pripomenula slová snúbenca, že neradno budí spiaci tigr. Romantický príbeh o rodiacom sa vzťahu medzi slobodomyselným spisovateľom a upätou londýnskou kráskou ukazuje meniaci sa svet hodnôt dvoch ľudí.

Stefan Chwin: Hanemann
Bratislava, Kalligram 2006
Preklad Karol Chmel

Román najvýraznejšej osobnosti súčasnej poľskej literatúry vykresľuje Gdaňsk s jeho okolie koncom 2. svetovej vojny. Ústrednou postavou je lekár Hanemann a v popredí stojí príbeh jeho nenaplnenej lásky k Lujze Bergerovej, ktorá zahynula na potopenej lodi. Román je však i plastickým obrazom konfliktu dvoch kultúr, zaujímavou črtou o vyhnancoch a prisťahovalcoch, o neporozumení medzi tým, čo má poľské korene, o protestantizme a katolicizme, o tradíciách gdaňského meštianstva a tradíciách prinesených z východnej časti krajiny. Román plný emócií, nádejí a krutej reality získal mimoriadny ohlas čitateľskej verejnosti i kritiky. -lč-

Rekordy – Živý svet – Zvieratá
Bratislava, Mapa Slovakia 2005

Edícia *Rekordy* z vydavateľstva Mapa Slovakia reprezentuje encyklopédie malého formátu z oblasti exaktných vied. Stručné, zrozumiteľné a spoľahlivé texty spolu s farebnými fotografiami a náčrtmi vytvárajú solídny informačný obraz pre tých, čo potrebujú rýchlo zistiť či potvrdiť nejaký fakt, ale aj pre tých, čo sa prouto radi vzdelávajú a aj pre tých, čo majú najradšej prírodu. Do zvieracích rekordov sa zmestilo takmer 600 obrázkov a máp, desiatky druhov zvierat všetkých rozmerov a charakterov, ale aj hrozny, naozaj hrozny záver o tom, ako každý deň tieto „nemé tváre“ vymierajú našou vinou! -rm-

Láska (takmer) vo všetkých pádoch

Verše pred svitaním

Bratislava, Ikar 2006

Zostavila Nataša Ďurinová

Zjarilo sa, leto bude (možno) plné bozkov. Opisovať verše: ťahať káru, škripotajúc oskou. Intimne znejúca lyrika, občas aj veselšia, plná medoviny, to je výber z básni poetov zhruba posledného tridsaťročia. Vo výbere sú zoradení abecedne, takže niektoré možné súvťažnosti unikli, iné, prekvapujúce, sa objavili. Ako každý výber, aj tento sa vyznačuje istou subjektivitou, chýbajú v ňom napríklad Ján Smrek, Ján Švantner, Ján Ondruš, Juraj Pado ale aj Milan Rúfus a ďalší. Napriek tomu je to príjemný výber: Andričík, Baloghová, Bunčák, Čertík, Čiliak, Čižmárik, Demák, Fabry, Feldek, Fuchs, Gregor, Groch, Hanniker, Haugová, Horov, Hostovecká, Janík, Janovic, Kolenič, Kondrát, Kovalčík, Koyš, M. Kraus, Križka, Lajčiak, Lechan, Lenko, Majerník, Mihálik, Mojík, Mokoš, Moravčík, Plávka, Podracká, Rezník, Stacho, Šidlik, Štilicha, Telúch, A. Turan, J. Turan, Turčány, Válek a Zambor. Od niekoho nájdeme v zbierke jednu báseň, od iného päť kratších, ale pri láske nie je dôležité, z ktorej svetovej strany nám ju vietor priviaval... -msch-

Simone Weilová:

Duchovná autobiografia

Bratislava, Kalligram 2006

Preklad Andrej Záthurecký

V edícii *Filozofia do vrecka* vychádza ďalšia výborná knižka, ktorá si svojím poetickým štýlom a témami lásky a Boha určite nájde miesto vo vrečkách nielen filozofov – čosi určite povie všetkým, čo si krásu myslenia nikdy nestrkajú len tak do vačku. Filozofka z pozície kresťanského mysticizmu, s hlbokým precitením viery, hľadá a obhaja hodnoty, krásu sveta, lásku, náboženské vnímanie spoločnosti a prírody. V strede jej fascinujúceho rozprávania stojí človek a nespočetné otázky smerom k nemu a k fungovaniu/poriadku bytia. Zvlášť silná je kapitola *Božia láska a nešťastie* – priblížme si originalitu textu aspoň malým úryvkom: „Svet je krásny, a tak sa surová nevyhnutnosť stáva predmetom lásky. Nič nie je také krásne ako ťaž v pominuteľných záhyboch morských vln alebo takmer večne jestvujúce krivky hôr. Aj keď vieme, že v mori sa zavše potopí loď, nezdá sa nám o nič menej krásne. Naopak, je tým krajšie. Ak by pohyby vln prispôbovalo tomu, aby bola loď ušetrená, bolo by more bytostou, vybavenou rozlišovaním a možnosťou voľby, a nie tekutinou, ktorá dokonale poslúcha všetky vonkajšie vplyvy. Práve dokonalá poslúšnosť vytvára krásu mora. Všetky hrôzy tohto sveta sú ako záhyby, vtlačané ťažou do vln. Preto sú krásne.“ -rm-

aj mená ako Julien Green, Charles Baudelaire, Guy de Maupassant, Charles Bukowski, André Gide či Marcel Proust.

Na záver svojej knižky sa autor pýši slovníkom masturbácie, ktorý pozostáva z takmer osemdesiat synonymných výrazov pre toto slovo. A nakoniec jeho výzva k čitateľom: „Bodaj by táto *Chvála masturbácie* očistila svedomie a upokojila duše: veď masturbácia je... bezpochyby tou najistejšou hodnotou všetkých našich úkonov lásky.“ Prepytujem, ale aspoň pre mňa z toho vyplýva dosť jednostranné chápanie *úkonov lásky!* -mgb-

Philippe Brenot:

Chvála masturbácie

Bratislava, Albert Marenčin –
Vydavateľstvo PT 2005

Preklad Mária Ferenčuhová

Chvála masturbácie „rozpráva“ príbeh o histórii sexu, ktorý sa začína v roku 1758 v Lausanne, kde vyšlo po latinsky napísané dielo francúzskeho lekára Samuela Tissota – *Esej o chorobách spôsobených masturbáciou*. Práve tejto knihe sa podarilo prebudíť „dávnych démonov inkvizície a honu na čarodejnice“ a zmeniť názory a sexuálnu morálku spoločnosti až do začiatku 20. storočia. Publikácia rozptáala najväčšie potlačanie sexualitu, aké kedy Európa zažila. (Ako ale spomína sám autor, *príbeh sexu* sa v skutočnosti začína Leeuwenhoekovým objavom spermie v roku 1677. Tento objav zapôsobil na vtedajších vedcov a filozofov a podnietil ich k premýšľaniu o sexuálnej morálke z celkom novej perspektívy.) Niekoľko rokov po spomínanej Tissotovej knihe vyšla v Londýne knižočka anonymného autora, ktorá sa nazývala *Onánia alebo Ohavný hriech sebapoškvrňovania a všetky jeho hrozné dôsledky pre obidve pohlavia, spolu s návodom na mravnú i telesnú očistu tých, čo týmto odporným zvykom trpia*. U čitateľov mala veľký úspech a v priebehu krátkeho obdobia si európska lekárska obec osvojila jednotný názor – všetci vtedajší veľkí lekári považujú masturbáciu za odsúdeniahodnú.

Svoje rozprávanie o dejinách sexu autor dokumentuje prostredníctvom „vznani“ viacerých významných osobností najmä z oblasti literatúry a filozofie, a to citámi z ich diel. Spomína Michela de Montaigne a jeho *Eseje*, dielo Jeana Jacquesa Rousseau *Emil alebo O výchove*, Denisa Diderota a jeho text *Sen d'Alemberta*. V histórii sexu Philippa Brenota však figurujú

Byron Katie a Stephen Mitchell:

Milujem to, čo je

Štyri jednoduché otázky, ktoré môžu zmeniť váš život

Bratislava, Ikar 2006

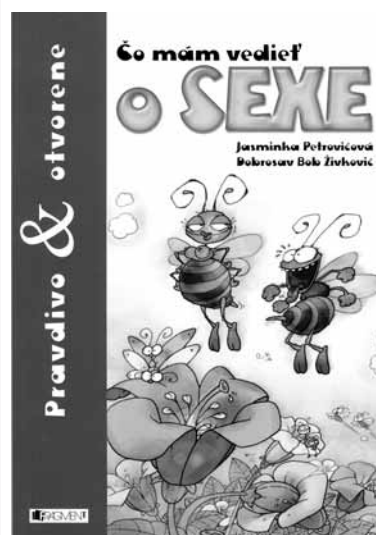
Preklad Ivan Valkovič

Manželia Mitchellovci opisujú v tejto knihe spôsob liečby duše, ktorý Katie používa nielen pre seba, ale aj pre ďalších ľudí. Po úvode od Stephen a jeho polovička Katie píše a dokumentuje na psychoterapeutických rozpravách z vlastnej praxe (zadarmo) o metóde štyroch otázok, ktorú si vypracovala na svoju záchranu potom, keď desať rokov beznádejne klesala po špirále zárvosti, paranoje a zúfalstva. Štyri otázky a skúmanie pravdivosti odpovedí na ne, následne jeden i viac významových obrátov pripomínajú znové cvičenia. V skutočnosti však ide o projektovanie, prípadne viacnásobnú projekciu myšlienok, myšlienkových stereotypov, mýtov a príbehov. Mitchellovej metóda pomáha oslobodzovať od predstáv, polopráv a maskovaných lží, pomáha žiť v realite. Na rozdiel od viacerých iných módnych metód, ktoré pomáhajú jednotlivcom vyrovnávať sa so stresom, teda vlastne ho zahrnúť do života ako čosi prirodzené, metóda B. Katie Mitchellovej z Kalifornie je založená na odmietaní akýchkoľvek myšlienok a úvah, ktoré stresujú. Najnovšie výskumy o fungovaní mozgu potvrdzujú aj na teoretickej rovine praktickú úspešnosť tejto metódy: organizmus naučený, že uvažovanie istým smerom je stresujúce, sa frustrujúcim myšlienkam sám dobrovoľne a automaticky vyhýba. -msch-

Rádio DE V Í N | Slovenský Rozhlas 2

Z najbližšej produkcie Redakcie umeleckých programov košického štúdia SRo by sme vašu pozornosť tentoraz radi upriamili na jedinú reláciu, na premiéru rozhlasovej hry Jána Mičucha *Hodiny huslí*, ktorú vysielame na okruhu Rádio Slovensko.

Ján Mičuch sa ako autor rozhlasových hier predstavil poslucháčom len nedávno. Po jeho prvotine – rozhlasovej komédii z prostredia internetovej komunikácie *Pokecajúme si*, ho tentoraz oslovila vážnejšia téma. Problém medziľudských vzťahov a netradičného manželského trojuholníka. Andrej a Karin tvoria mladý manželský pár, ktorý sa niekoľko rokov márne pokúša splodiť potomka. Sprvu im ich „osamelosť“ vyhovovala, mohli sa venovať sami sebe, kariére a koníčkum. S pribúdajúcimi rokmi sa však Karin pozerá „do kočiarikov“ čoraz častejšie, a tak sa to Andrej rozhodne riešiť po svojom – hodinami huslí. V réžii Márie Jarkovskej sa v hlavných úlohách predstavia Ivan Krúpa, Alena Ďuranová a Peter Cibula. Vysielame 1. júna o 20.06 na Rádiu Slovensko.

Vydavateľstvo Fragment venuje do májovej súťaže humornú príručku o sexe pre dospievajúcich. Cestou otázok, problémov a odpovedí vedú mladých čitateľov dve svojrázne tety: Radana a Milena. Predovšetkým chcú odtabuizovať množstvo mýtov, ktoré v tejto intímnej oblasti kolujú a napriek odľahčenému spracovaniu (texty a kresby) sú ich informácie vážne, dôverné a citlivé. Pošlite kupón vydavateľstva Fragment (2) zo s. 11 do 7. júna.

KNIHA ROKA 2006

Stav k 18. máju

KNIHA ROKA

	Počet hlasov
1. P. Guterman – J. Colonnatt: Vražda ako spoločenská udalosť – K. K. Bagala (LCA Publishers group)	9
2. T. Keleová-Vasilková: Kvety pre Lauru – Ikar	5
3. M. Monošová: Anglické prebúdzania – Petrus	4
4. R. Dahl: Mój strýko Osvald – Slovenský spisovateľ	2
4. A. Veteranyi: Polica posledných vydýchnutí – Aspekt	2

DEBUT ROKA

1. K. Kállay: Potulky životom – Ikar	6
2. Knižka pre radosť – SPN – Mladé letá	4

VYDAVATEĽSTVO ROKA

1. K. K. Bagala (LCA Publishers group)	7
2. Vydavateľstvo Slovart	5
3. Aspekt	4
4. Ikar	3
5. Perfekt	2

ANKETOVÝ LÍSTOK 2006

1. Na KNIHU ROKA navrhujem:

.....
(autor, názov, vydavateľstvo)

2. Za DEBUT ROKA navrhujem:

.....
(autor, názov, vydavateľstvo)

3. Za VYDAVATEĽSTVO ROKA navrhujem:

Meno a adresa odosielateľa:

.....
(podpis)

Svoje hlasy do ankety Kniha roka 2006 posielajte len na anketových lístkoch, NIE NA XEROXOVÝCH KÓPIÁCH. Platné sú anketové lístky obsahujúce aspoň jednu odpoveď na jednu anketovú otázku, ktoré majú čitateľnú adresu odosielateľa s PSČ a vlastnoručným podpisom. Hlasy posielajte len knihám, ktoré vyšli v roku 2006. UZÁVIERKA ANKETY je 28. februára 2007.

Objednávam si dvojitý denník KNIŽNÁ REVUE

na rok 2006 od čísla

Cena jedného čísla je 10 SK, dvojčíslo 20 SK. Predplátné 260 SK.

Meno, priezvisko (organizácia)

Miesto

PSČ

Ulica

Vyplnený objednávkový lístok pošlite na adresu: Knižná revue, Námestie SNP 12, 812 24 Bratislava, e-mail: krevue@litcentrum.sk

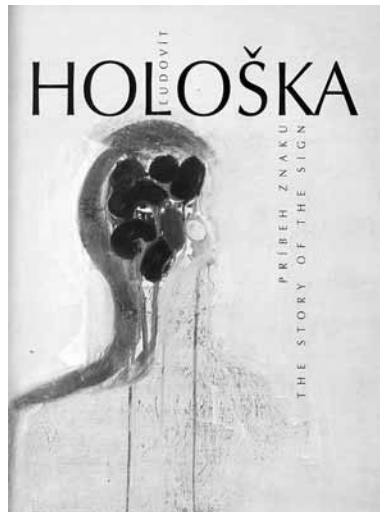
Jasné kontúry

Božena Juríčková:

Ludovít Hološka. Príbeh znaku
Bratislava, Vydavateľstvo Matice
slovenskej 2006

Monografia o živote a diele jablonického rodáka Ludovíta Hološku sa nena-darmo začína jeho esejou uverejnenou v Slovenských pohľadoch, v ktorej hneď v úvode spomína mená dvoch spisovateľov: Š. Strážaya a R. Slobodu. Spätosť jeho tvorby so širším kultúrnym kontextom, konkrétne s tvorbou básnikov a prozaikov vstupujúcich do literatúry v 60. rokoch, je neodmysliteľná, rovnako ako je neodmysliteľná spätosť jeho výtvarného prejavu s vlastnými esejistickými komentármi. Oboje nám pomáha objasniť genézu jeho autorského prístupu a metódu tvorby (ako aj jeho neutíchajúci záujem o ilustrovanie knižných publikácií jemu blízkych autorov; Hološkova ilustrátorská tvorba však nie je predmetom najnovšej monografie, preto sa táto poznámka uvádza v zátvorke).

V takejto situácii autorského samovykladania, samovyvetľovania, ktorá tvorí priam rovnocenné východisko ako jeho vlastná výtvarná tvorba, ale i v situácii obdivu k autorskému slovnému sebvjadrovaniu (rovnako ako v obdivu k celožitovnej tvorbe Ľ. Hološku) je situácia teoreticky výtvarného umenia, autorky textu, kunsthistoričky Boženy Juríčkovej, nezávideniahodná. Pravda, na podobnú výpoveď o svojom autorovi sa pripravovala dlhodobo. V poslednom desaťročí bola kurátorkou viacerých jeho výstav (Kresby a maľby na papieri, Záhorská galéria Senica, podobná výstava v Liptovskom Mikuláši, výstava Farby záhrady k 60. narodeninám V. Šikulu v modranskom múzeu Ľ. Štúra, prezentácia jeho maliarskej tvorby v Záhorskej galérii v Senici a i.). Možno povedať, že každá autorská výstava, jej zostavenie a sprievodné slovo k nej sa rovná vydaniu knižky, čiže čiastkovej štúdiu k istému problému autorovej tvorby i k celkovému autorskému postoju k výtvarnému prejavu vo všeobecnosti. Takéto čiastkové štúdie sú teda istou predprípravou autorky na obsažnú mono-

grafiu, v ktorej nám poskytuje celostný pohľad na autora, vymedzuje jeho osobné „existenčné teritórium“ (konkrétne zázemie), širšie súradnice jeho maliarskej tvorby, okruh motívových zdrojov, ale i prierez jej jednotlivými obdobiami (séria procesálnych autportrétov, citácie kubizmu, figurálna obraznosť až po citácie historickej maľby). Na rozsahom nevelkej ploche textu sa jej podarilo obsiahnuť i reakcie na Hološkovo dielo a jeho prijímanie. Na záver – po bohatej ilustračnej časti, rozsahom najväčšej časti publikácie – je pripojené kalendárium, zoznam individuálnych výstav a výber z kolektívnych výstav.

Po kratšej monografii Ľ. Podušela z roku 1984 monografia B. Juríčkovej mapuje Hološkovo celožitovné dielo, susedujúce sa výberom reprodukcii na skoré obdobie a najmä na prezentačne bohaté Hološkovo obdobie na prelome tisícročí. Príbeh znaku je rovnako príbehom Hološkovo života, ako i svedectvom autorkinho záujmu o tento príbeh. Jej záujem jas svedčí o tom, že autorov prejav a okruh jeho tém jej je vnútorné blízky, vie mu porozumieť a súzvučí s ním, no autorka napriek tomu neupadá do teoreticky nepodložených chvál, ale jej výpoveď o ňom zostáva v informatívnej vecnej, vycielovanej odbornej polohe, zachytávajúcej jasné kontúry Hološkovo diela.

Anna Blahová

Viera Prokešová: Ihla

VIERA PROKEŠOVÁ (2. 8. 1957) vydala zbierky básní: *Cudzia* (1984; Cena Ivana Krasku), *Sinečnica* (1988), *Retiazka* (1992), *Pieť* (1998). Preložila výber z poézie V. Rakovského (*Letiaci deň*, 1980), antológiu 5 bulharských básnikov (*Nedelné zemetrasenie*, 1988), antológiu bulharského básnického symbolizmu (*Bohémske noci*, 1991), spolupreložila viacero antológií a prebásnila výber zo stredovekej francúzskej poézie (*Piesne sladkého Francúzska*, 1994), verše J. Préverta (*Nové lásky*, 1997), básne čínskych poetiek (*Krehké ako chryzantémy*, 1992, 2005), ako aj verše 6. tibetského dalajlámu (*Hlasy Lhasy*, 2003).

„Viera Prokešová je citovo ústretová, vnímavá k sebe i k okolitému svetu. Jej postoj ku skutočnosti sa vyznačuje prijímaním vecí v ich plynutí, je otvorená evidovaniu zmien, príchodov a odchodov, pričom stále podvedome a akoby v podtexte hľadala odpovede na otázky, čo životné zmeny prinášajú. Jej poézia je reflexiou vzťahov a drobných náladových momentiek. Vyrastá z momentu, z prchavosti chvíle, inšpiratívnym býva už drobný detail životnej reality. Základom je pocit, atmosféra, nálada, emocionálny stav, spomienka, pozorovanie prirodzených a nenápadných vecí. Vďaka tomu majú jej básne ráz náladových zamyslení nad láskou, partnerským vzťahom, vlastným životom. Citová nežnosť sa v nich zvyčajne konfrontuje s vonkajším nečasom (v zmysle daždivého, vlhkého počasia, častými motívami sú dážď, sneh, voda), typická je melancholická nálada. Jemné impresie, z ktorých sa vynára postava poetky, sú v zásade jediným: sú cestou hľadania tak potrebné citovej istoty. Občas v nich rezonuje dekoračná štylizácia prostredia alebo situácie, v čom sa dá vytušiť istý vplyv prekladateľskej skúsenosti s čínskou poéziou. Vtedy Viera Prokešová inscenuje prostredie, ktoré sa jej stáva kulisou na jemné senzúálne manipulácie. A v súznení prírody a psychického stavu či nálady zas možno vidieť typovú blízkosť s básnickým symbolizmom.“

Už pri debute v roku 1984 bola poézia Viery Prokešovej označená spojením „vysostne ženská“. Ženskosť sa odôvodňovala jemnosťou a krehkosťou básní, lipnutím na živote a detailoch. Takýto charakter má jej poézia dodnes. Bez výraznejšej zmeny poetiky, no s istým prehĺbením pohľadu, súvisiacim s pribúdajúcou životnou skúsenosťou, zostáva Viera Prokešová stále „uprene obrátená do seba“. Jej kultivovaný básnický prejav ju zaraďuje k popredným súčasným slovenským poetkám.“

Z doslovu Dany Kršákovicej

Hlasy

Popoludní v záhrade, farby zanikajú hlboko pod stromami, zlievajú sa do jednej, základnej, ktorá určuje aj teba. Oblohu takmer nevidieš, to pre dážď, ktorý usedavo rastie v korunách, spúšťa sa čoraz nižšie,

až k zotletému kmeňu, kde sa strácajú všetky hlasy.

Pod sklom

Ubúda času, vonku sa zatvorilo harfové listie, všetko tuhne farbami a odtienkami, reaguješ na zvuky, ale aj na to, ako ruka nahmatá čelo pod okom trpezlivej hry.

V úzkej váze

Tulipán v úzkej cinovej váze akoby do nej odjakživa patril. Mesačná noc sa zatvára na stenách nádoby, kvet je čoraz ostrejší, váza vädne a hodvábné pláva v napínanom tieni.

A ty

Gotické oblaky nad rovnými strechami striehnu na svoju chvíľu. Kedy sa rozprší? Všetko je pripravené, tráva hustne v uplyvavej zeleni, listie padá na tvrdé chodníky.

A ty? Zavretá v tmavej izbe rátaš minúty, kým sa rozhodneš.

Kruh

Chodíme do kruhu, motáme sa v ňom, v hrdle mach. Svetlo preosiate očami, len kde-tu sa naruší plynulý pohyb a vtedy ozve sa pochybnosť: Dokedy ešte? Kruh dostáva úzkostné hrany, striehneme nepokojní, možno zúfalí, kým nepochopíme, že podstatné je zostať vnútri.

Chceš

Pozeraš sa: chceš, aby to, o čom sa ti snivalo, nebolo, ale neprekročíš hranicu, kde sa zrážajú matné vody pamäti, miesto, ktoré ako most vystupuje z brehov.

Most: pláva spolu s vodou, aby sa približovali k niečomu, čo iba tušíš.

Teraz

Problematicky si niekoho obľúbiš, a ako si rada sama, v neistom sklennom zvone, povedľa krúživých rastlín a kníh, získavaš more času na prípravu a radosť, tú len nahmatávaš ako črep, zabudnutý v zahmlenej zvučnej hline.

O láske

Krátke popoludnia, vydeľuješ si ich, a pomaly už bez lesklých nechťov horúčky, ľahneš si, pod hlavou ti vädnu vlasy. V okenom skle rastie vlhký snečný popol, trúsia sa meravé zvítky chryzantém. Včerajší deň ti splyva so zajtrajším, ranná tma mieša sa s večernou, kde zostal dnešok? Vždy iná nálada, jar, leto, jeseň, streda. Vo vybratých hodinách prechádza ti rok, vlastne život.

Tma

Dni sa predlžujú, holubi vietor sa zľahka dotýka múrov a tvári, tma vidí na svoje, ale je toho čoraz viac, čo jej patrí: zvinutý dych, východne načrtnuté okná, sklo, ach, áno, sklo: na dotyk nežné, sústredené, splyvavé.

Výdych

Vykláňaš sa z okna, a padá hmlistá pomalá melódia, ako za otcem, ako za sestrou, za zimou takou teplou, že sotva už si všimneš rozdiel, keď príde jar; zostávaš v byte, inde sa všetko hýbe.

Z výletu

Nedržiš sa pevne, a večerná zem zimnične pláva, do člna naberá sa svetlo.

Ako perie sadá vodná hladina, keď po nej prejdeš hasnúcou dľaňou, bledými prstami dotkneš sa očí.

Nadlho

Vyhradil si miesto, kde zostáva, zakrýva si tvár pred rozpačitými svetielkami, hlasmi; záclona na balkónovom okne tichne, hustá ako mreže.

Deň sa miňa a územie, kde ste sa stretávali, sa vynára z bledých popínavých vôd, ostro zakreslené, neživé na nadlho rozloženej mape.

System

Nemeriaš si teplotu a starostlivo sa vyhýbaš rozhovorom o chorobách; nezáväzná hra, že ani nie sú.

Aj on, ako mu slabne zrak, pozná fa v otvorených dverách, keď sa usmeješ.

Večer, ráno a do celej tmy po ňom.

Plávajúce prsty, tiene, svetlý štrk; na hládkom nebi, v ospalivých očiach hviezdíčky.

Pamäť

Zosúva sa medená tráva rozhrňaného dymu, pamäť si pripravuje čosi celkom iné, závoj, rybičku, ktorá sklzne škoricovými prúdmi plytko stieraného sna, kde je na čas pokoj a nikto sa nezastaví pri moste, ktorý sa nebadateľne zaťahuje husto navijánym zrkadlom.

Kajuta

Neprejdeš. Slová zlejú sa ti v hrdle, hlasivky stvrdnú. Dym sa strasie, zmokne popol.

Ako príznaky trčia hrany, aj chrbty kníh sa križia.

Modrastá čepel: šramot, kajuta.

Zo zbierky *Ihla*, ktorá práve vychádza vo vydavateľstve MilaniuM.

Citujeme...

„... v rámci výskumu počítačovo vygenerovali ženu s proporciami bábiky Barbie. Zistili napríklad, že jej chrbtica by bola prislabá na to, aby uniesla váhu hornej časti tela, a jej telo by bolo priúzke, aby obiahlo viac ako polovicu pečene a pár centimetrov čriev. Skutočná žena vytvorená podľa tohto vzoru by trpela chronickými hnačkami a nakoniec by zomrela na podvýživu.“

Žena nie je tovar
Bratislava, Aspekt 2006

Ešte stále sa nám sníva

Lucia Eggenhofferová: Medziriadky
Bratislava, Vydavateľstvo Spolku slovenských spisovateľov 2005

Knižka Lucie Eggenhofferovej sa po jej debute (*Dni na dlani*) spred siedmich rokov očakávala už dlho. Potichučky sme si po dočítaní jej prvotiny opakovali v sebe tie nádherné obrazy o detstve a kľúčiacich zemiakoch, či o cintorine, ktorý vstáva premoknutý na kosť a s bolesťou v krížoch. A nedočakavo čakali na pokračovanie.

„Ešte stále sa nám sníva,“ dočítame sa hneď v prvej básni a vydýchame si. Veď ak človek dokáže neprestajne snívať a „predvídať (...) v každom novom spánku“, je to istý signál, že autorka nerezignovala na obraznosť.

Lucia Eggenhofferová, tak ako vo svojej prvej knihe, stavia na spontánosti. Niekedy sa dokonca zdá, že *Medziriadky* sú len akousi obdobou *Dni na dlani*, akoby sa básne na svojej ceste ani neprezuli a neskúšali iné chodníky. Platí to však len na polovicu. Harmonická vyváženosť s poetickou úrovňou debutu a štýlová jednoznačnosť sú zjavné už po niekoľkých básňach. Napriek tomu treba povedať, že autorka prináša do súčasnej ženskej poézie radosť z objavovania súvislostí a snahu o pôvodnú obraznosť – v zmysle poukazania na metaforu, ktorá je živá a citíť z nej dobrú poetickú školu. Metaforu, ktorá vie komunikovať a má ambície osloviť aj poetického analfabeta: „Chce sa nám / z trávy / kradnúť výšku / lúčnych koníkov“; „Nebu / preletela / hlavou / lastovička“; „Nášmu domu / narastú pod / pazuchami / hniezda“; „Lúke preskočilo / z koníkov“.

Ak Vojtech Kondrot konštatoval pri

debute, že je to „zbierka – výber“, s určitou rezervou to možno povedať aj o *Medziriadkoch*. Hoci terajšie básne sú v jasnej logickej linii a svojím usporiadaním na seba nadväzujú (najmä pri básni *** (*Chcela by som...*) a *Básni pre teba*), predsa len citíť, že je to usporiadanie trochu umelé a akési nasilu. A zároveň sa nevyhneme pocitu, že autorka čerpala materiál pri výstavbe knihy aj zo starších až starých básni. To však pri celkovom vyznení až tak neprekáža.

Horšie je, že táto vlastnosť sa preniesla aj do jednotlivých básni. Znamená to, že obraznosť a zmysel pre videnie vecí, ktoré hodnotím veľmi vysoko, nevytvára celok. Metafora pôsobí ako taká, ale už krivká pri súdržnosti v celej metaforickej sieti (platí to najmä pre prvú polovicu knihy). A to sa pri *Dňoch na dlani* nestávalo.

Zaujímavou je v *Medziriadkoch* aj práca s interpunkciou (posledné dve časti knihy), kde autorka narába s dvojbodkou – na jednej strane ju používa na vytýčenie myšlienky, na druhej vo funkcii zátvoriek. Umočňuje to zároveň grafickým vyčlenením, čím posúva „malú“ básňu do „veľkej“ básne a rozširuje vnímanie jednotlivých konotácií. Všetka česť, pretože Lucii Eggenhofferovej sa to darí pri maximálnej komunikativnosti.

Na záver možno dodať, že napriek drobným chybám, ostávajú *Medziriadky* jasným a priezračným svetlom na poli poézie. Pokračovanie debutu nesklamalo, napriek tomu, že autorka sa výraznejšie poeticky neposunula. Je to dobrá poézia, ktorú sa vyplatí čítať hlavne pre potešenie z prirodzenosti obrazov a dotýkani sa „vecí a vecičiek sveta“ nefalšovaným básnickým pohľadom.

Radoslav Tomáš

Na noži

Adela Faičová: Snenie
Praha, AVF – A. Faičová 2005

Autor týchto nabrúsených riadkov naozaj nechce nikomu upierať právo tvoriť, a už vonkoncom nie poéziu. Čo by už len také dosiahol takýmto upieraním, keď poéziu na Slovensku píše asi tristo ľudí a číta päť. Autor týchto riadkov, skromne sa priraďujúc k tým piatim, zostal neradostne exaltovaný nie preto, že vyšla knižka poézie úprimného, čistého i životného pocitu, autorky otvoreného srdca a zasnenej mysle, ale preto, že autorka túto zbierku zostavila z dvoch svojich predchádzajúcich – teda, mali by sme byť potešení, že tie prípadné trápne kusky ponechala navždy tam a tie naj si vynesla sem, že teda uskutočnila hodnotnú kritickú selekciu. Výsledok, básne typu: „A čo na tom, / že krása skutočná, / či uložená v snách, / bude raz ukončená, / premenená v prach“, však šeptá, že buď nebolo z čoho vyberať, alebo bolo vybrané zle. Aj keď je prvá možnosť správna, predsa len obe alternatívy vedú k zásadnej, srd množiacej otázke: NAČO? Odpovedzme si poeticky – rozkošným ternárnym rýmom, inšpirujúc sa autorkou: *krása skutočná i v snách, bude premenená v prach, no a nach.*

-rm-

Múza opäť nájdená

Pavol Jozef Šafárik: Básnické dielo
Bratislava, Kalligram 2005

Pred časom sa zrodila výnimočná myšlienka na vytvorenie edície, ktorá by prinavrátila slovenským čitateľom historicky dôležité diela slovenskej literatúry. Predsedom programovej a edičnej rady sa stal Valér Mikula – členmi sú M. Hamada, R. Chmel, D. Kršáková, J. Paštékova, S. Rakús, D. Roberts, L. Sziget a P. Zajac. Knihy z edície *Knižnica slovenskej literatúry* vychádzajú v spolupráci s vydavateľstvom Kalligram a Ústavom slovenskej literatúry SAV. Opodstatenosť tejto myšlienky potvrdzuje aj fakt, že na finančnej realizácii sa podieľa Ministerstvo školstva SR, Ministerstvo kultúry SR a Slovenská akadémia vied. Aktuálne, ako štvrtý zväzok tejto edície, vyšla kniha *Pavol Jozef Šafárik – Básnické dielo*. Zostavovateľom a gestorom diela je Peter Káša, posudzovateľom Milan Hamada.

To, že do edície sa zaradilo aj vydanie diela Pavla Jozefa Šafárika, treba hodnotiť vysoko pozitívne. Doterajšia situácia týkajúca sa výskytu básnických textov tohto slovenského klasicistu v mnohých slovenských verejných a súkromných knižniciach nebola práve najlepšia. Najčastejšie sme mohli nájsť iba básnickú zbierku *Tatranská múza so slovanskou lýrou* v podaní Ľubomíra Feldeka, ktorý originálne texty preložil a prebásnil v roku 1986. Hoci Feldek túto nelahkú úlohu zvládol bravúrne, čoraz čas-

tejšie sa do popredia dostávala potreba poznania originálnych textov. Prvý raz je tu publikovaná jediná Šafárikova básnická zbierka v pôvodnej jazykovej podobe. Zaujímavosťou je, že zrkadlivo s ňou je publikovaný preklad do modernej slovenčiny od Feldeka, a tak čitateľ môže bez problémov oba texty nielen spoznať, ale aj porovnať.

Editor Peter Káša o výbere textov pre vydanie *Básnického diela Pavla Jozefa Šafárika* píše: „V tomto výbere predstavujeme P. J. Šafárika v literárnych a umeleckých súvislostiach. Teda nie ako renomovaného vedca a slavistu (historika, filológa, etnografa), ale skôr ako zaujímavého a inšpiratívneho básnika a teoretika literatúry.“ (s. 271) Zároveň upozorňuje, že sa pri zostavovaní diela sústredil predovšetkým na Šafárikove texty z prvej dekády jeho tvorivého obdobia.

V knihe má dominantné postavenie práve kompletne básnické dielo. Len ako doplnok sú tu publikované Šafárikove teoretické články, úvahy o umení, časť literárnohistorickej práce *Dejiny slovanského jazyka a literatúry všetkých nárečí* a úryvky z listov. Texty sú zaradované chronologicky, čím sa plasticky vytvára obraz nielen spisovateľa (v podobe básnika, literárneho teoretika a historika, slavistu), ale aj doby, v ktorej žil a tvoril, a ktorá vo veľkej miere ovplyvnila vývoj jeho tvorby i životných peripetií. Celkový obraz dotvára publikovanie názorov na Šafárikovu ranú tvorbu v časti *V zrkadle kritiky*. Okrem dobo-

vých ohlasov (napr. J. Palkovič, J. M. Hurban, J. Vlček, P. Dobšinský a i.) sa tu nachádzajú aj náhľady, postrehy a komentáre od súčasných literárnych vedcov. Tak sa dozvedáme aj to, ako vníma Šafárikovu tvorbu napríklad S. Šmatlák, M. Hamada, V. Marčok či M. Vojtech.

Hoci básnická zbierka *Tatranská múza s lýrou slovanskou* (1814) sa začína básňou *Loučení s Múzou*, vďaka tomuto edičnému činu sa s ňou nebudú musieť rozlúčiť ani nasledujúce generácie. Povedané slovami básnika:

„Toho, Múzo veleb vděčně,
tomu vroucné díky vzdej!
Vrať se rychle, toužím věčně,
pak se potud dobře měj!“

Henrieta Stankovičová

Príručka pre vrahov

Paul Guterma & Joe Colohnatt: Vražda ako spoločenská udalosť (Základy spoločenského správania pri vražde)
Levice, K. K. Bagala (LCA Publishers group 2006)
Poslovenčil Dušan Taragel

Taragelovu najnovšiu knihu môžeme zaradiť k slovníkovo-monografickému typu románu, ktorý je slovenskému čitateľovi dobre známy z tvorby srbského spisovateľa Milorada Pavića. Na rozdiel od Pavića však Taragel pracuje s ironiou, paródiou a persiflážou, preto sa jeho text inak ako cez prizmu recenzie ani chápať nedá. Tú podčiarkujú aj hyperbolizované, komiksovo ladené kresby Jozefa Danglera Gertliho. Kniha cez dve fiktívne osoby amerických najomných vrahov – Gutermana a Colohnatta – sediacych vo väzení (samozrejme, na doživotie), inštruuje mladých adeptov spoločenskej vraždy, ako spáchať dokonalú vraždu, na ktorú sa bude dlho a v dobrom spomínať a nebude pripomínať spoločensky ne-

pripustnú frašku či trefotriedny výstup z argentínskej telenovely. Text je rozdelený do viacerých kapitol – vždy podľa toho, v akej spoločnosti sa chystáme vraždiť: vražda v divadle, vražda na koncerte, vražda na vernisáži, vražda v reštaurácii, vražda vo vlaku, vražda na lodi. Nechýba bohatý poznámkový aparát, ktorý tvorí väčšiu a zaujímavejšiu časť knihy. Práve poznámkový aparát dodáva textu všetky ingrediencie dokonalkej paródie. Kniha by bez neho bola len znôškou nezázivných spoločenských konvencií a výpočtom možných pristupov k vražde. V poznámkovom aparáte, naopak, nachádzame konkrétne príklady, históriu a najväčšie osobnosti toho-ktorého typu vraždy, to všetko okorenené o rôzne *faux pas* a neželané efekty vyvolané nezvládnutým vraždením. Knihu uzatvára zoznam použitej literatúry a doslov prekladateľa (rozumej Dušana Taragela). Taragel skvelo paroduje nielen vedecké monografie a jazyk príručiek spoločenského správania, ale aj osobu vraha a spôsob nazerania na vraha – anglického gentlemana či

amerického mäsiara – a vraždu v súlade s dnešnými požiadavkami showbiznisu estetizuje na úroveň spoločenskej udalosti v dôsledne archaizujúcej (ale o to komickejšej) patine populárneho retro-štýlu. Taragelov jazyk je hladký a učesaný, tak ako sa na dobre vychovaného gentlemana píšeceho v presne vymedzenom žánri patrí. Taragel si nepotrpí na prílišnú ornamentálnosť a dôsledne sa venuje svojej téme. Trochu zavádzajúci je spôsob označovania poznámok, ale to zrejme patrí k stratégii autora, prípadne to môžeme pripísať na vrub obmedzeným možnostiam slovenského polygrafického priemyslu.

Takmer s istotou sa dá povedať, že Taragelova kniha bude patriť k tomu najlepšiemu, čo v roku 2006 na Slovensku z pôvodnej tvorby vyjde. Dúfajme, že tento knižný projekt vytvorený v rámci resocializácie slovenských spisovateľov odpykávajúcich si svoj trest v amerických väzniciach čoskoro prinesie aj svoje ďalšie plody – prvú vraždu slovenského spisovateľa.

Patrik Orišek

Rozhovor (aj) o strome

Jana Bodnárová: O strome, ktorý bol na ceste / The tree which came from afar
Ilustrácie: Bystrík Vančo
Preklad do angličtiny Jonathan Gresty
Prešov, BAUM 2006

Jana Bodnárová, známa slovenská autorka literatúry pre dospelých aj pre deti, pripravila najnovšie pre svojich priaznivcov drobnú pôvabnú knižku – jej hlavným hrdinom je strom. Strom, ktorý je veľmi starý a ktorý k nám prišiel veľmi zďaleka. Sekvoja. Strom-cudzinka. Strom, ktorý akoby v sebe niesol múdrosť dávnovej Číny a ktorý môže

túto múdrosť aj rozdávať. Tým, ktorí ho chcú a vedia počúvať.

Strom teda rozpráva a rozpráva rovnako ako starý muž sediacy v jeho konároch a občas si píska na píšťalke. Azda ani tak veľa nerozprávajú, ako naznačujú svoje myšlienky a prebúdajú myšlienky aj v čitateľoch. Nielen myšlienky, ale aj – a najmä pocity, nálady – a nadovšetko prebúdajú fantáziu, aby sme domýšľali príbeh starého stromu a možno aj starého muža...

Viac nejdem a nechcem prezrádzať. Za útlou knižkou poetických textov (nielen) pre deti od Jany Bodnárovej odporúčam siahnuť, vychutnať si ich

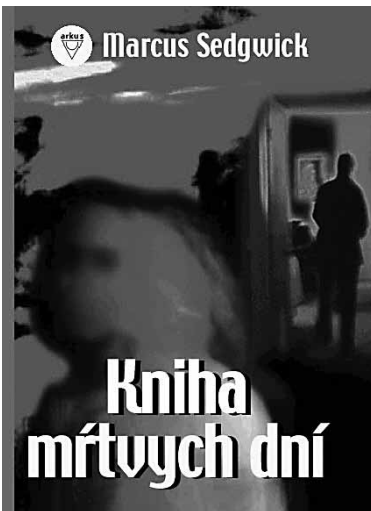
posolstvo zhutnené v skratke, vychutnať si vizuálne dojmy z nemenej poetických ilustrácií Bystríka Vanču, rozohrať vlastnú imagináciu, dotvárať myšlienky o živote starej sekvoje, o pohybe a pokoji, diaľke a blízkosti, o plynutí času a večnosti, o rovnakosti a inakosti, o realite a sne, o živote vôbec...

Text je dvojazyčný a verím, že dobre zrozumiteľný deťom hovoriacim či po slovensky alebo po anglicky. Text ako svojbytný svet, drobný, krehký, no nie bezvýznamný, oslovujúci svojou poetickou atmosférou.

Etela Farkašová

Marcus Sedgwick: Kniha mŕtvych dní

Marcus Sedgwick bol knihkupcom a 10 rokov pracoval vo vydavateľstve. Jeho debut *Floodland* získal cenu za najlepšiu knihu pre deti roku 2000. Kritika veľmi pozitívne prijala i jeho ďalšie romány *Witch Hill* z roku 2001 a *The Dark Horse* z roku 2002, ktorý sa dostal do užšieho výberu na udeľenie Carnegieho medaily. Marcus Sedgwick žije v Sussexe.

Mág Valerián sa pokúša zachrániť si život, lebo inak bude musieť zaplatiť cenu za zmluvu, ktorú pred mnohými rokmi uzavrel so zlom. Lenže alchymia a mágia sa nemôžu merať s démonickými silami, ktoré ho prenasledujú. Pomáha mu jeho sluha, Chlapec a dievčina, bystrá Rakyta. Vydajú sa na cestu, z ktorej niet úniku, a napokon ich pohltí čierňava zabudnutého podzemného mesta. Nikto z nich netuší, že práve Chlapec je ten, kto drží v rukách kľúč k ich osudom.

Kniha mŕtvych dní sa odohráva vo vzdialenom čase a priestore, na temných, nebezpečných miestach. Je to fascinujúci príbeh o moci, o všadeprítomnej hrozbe bližšieho sa zla a o zúfalej mágii...

V inej časti cintorína Valerián tiež premýšľal o čase. Videlo sa mu, že každým dňom, každou hodinou čas plynie čoraz rýchlejšie. Mal pocit, že každá sekunda je o polovicu kratšia než tá predošlá, akoby sa s bližiacim sa koncom roka čas zrýchľoval. Koniec roka, a koniec...

Zatĺčil tú myšlienku do pozadia svojej mysle a sklonil sa už v poradi k sedemdesiatemu tretiemu náhrobku, aby si ho prezrel.

Nútil sa do pokoja, keď si prečítal meno. Gad Beebe? Nie.

Gad Beebe? Čo to bolo za meno? Dôležité. Pre Valeriána bolo veľmi dôležité.

Koľkého je dnes?

Dvadsiateho ôsmeho. Po dnešku zostávajú už len tri dni. Tri dni na to, aby našiel odpoveď a pritom tak veľa záviselo od Keplera! Kedysi, pred mnohými rokmi, mu plne dôveroval, no veci sa zmenili. Vždy však rešpektoval jeho učenosť a teraz, keď išlo o veľa, potreboval

každú pomoc, akej sa mu mohlo dostať.

Sedemdesiaty štvrtý. Nie.

Kepler. Camera obscura fungovala dokonale. Stála ho celý zárobok za posledný rok v divadle, ale stála za to. Kepler sa mu vysmial, keď ho prvýkrát požiadal, aby mu ju zostrojil. Načo to bude dobré? vyškieral sa. Na konci ti bude beztak nanič. Nezachráni ňa pred bližiacim sa Osudom!

Sedemdesiaty piaty. Nie.

Ale neskôr, keď na tom Valerián trval, Kepler zmenil názor. Veľmi dobre, miniem tvoje peniaze. Bude to drahé, povedal mu. Robím len to najlepšie optické vybavenie.

Sedemdesiaty šiesty. Nie.

A tak sa dohodli a Valerián ďalší rok drel na tých hlúpych vystúpeniach, až kým nebol prístroj hotový. Kepler mu povedal, že je paranoidný. Paranoidný! Aj on by bol paranoidný, pomyslel si Valerián, keby sa krátil jeho čas. Keby niečo prenasledovalo jeho, tiež by bol sakramentsky paranoidný!!

Sedemdesiaty siedmy. Nie.

Valerián sa vystrel a pohol sa k ďalšiemu náhrobku s náznakom pochybnosti, či zvolil správny postup. Vedel, že musí existovať lepší spôsob, no práve vo chvíli, keď sa mu v hlave zrodil nápad, upútalo jeho pozornosť niečo pred ním.

Svetlo.

V temnote pred ním sa mihalo slabé svetlo.

„Ten Chlapec nič nespraví poriadne!“ nadával potichu. „Povedal som mu, nech sa drží pri tamente.“

Vybral z vrečka ďalšiu sviečku a odpálil ju od tej, ktorú už držal v ruke. Tentoraz nijaké triky. Zastokol sviečku do zeme pri čísle sedemdesiatosem, aby si to miesto označil, a vydal sa zistiť, čo jeho Chlapec vyvádza.

Keď sa priblížil ku zdroju svetla, oči sa mu rozšírili od prekvapenia.

„Ale! Vitajte, Valerián,“ povedal vysoký prerývaný hlas.

Valerián sa zvrhol na útek, no po rane do hlavy stratil vedomie skôr, než dopadol na zem.

* * *

„Čo?“ zašepkal Chlapec.

„Čo?“ odpovedala Rakyta.

„Čo si vpravila?“ spýtal sa Chlapec.

„Nič som nevravela,“ povedala.

Nakláňali sa nad hrobom. Nad ďalším hrobom. Prezerali náhrobok za náhrobkom, až sa im začali vyrýť mená rozmazávať pred očami. No nikde nebola ani stopa po človeku, ktorého meno by sa aspoň približne ponášalo na Gad Beebe.

„Čo to bol za zvuk?“

„Len si čosi namýšľaš,“ povedala Rakyta, usilujúc sa o tom presvedčiť aj sama seba.

„Prešla už hodina?“ spýtal sa Chlapec.

„Áno,“ povedala. „Áno, už musela prejsť. Poďme, vrátime sa.“

„Si si istá, že je to už hodina?“ uisťoval sa Chlapec. „Totiž, nechceme...“

V tej chvíli zaznel ďalší zvuk, úder kovu na kov, a aj keď prichádzal z diaľky, začuli ho obaja.

Stuhli.

„Sviečka!“ varovala Rakyta.

Chlapec sfúkol sviečku. Obklopila ich absolútna čierňava. Po chvíli začali trochu vidieť, pretože ich zreničky sa rozšírili do takej miery, aby zachytili toľko svetla, koľko len bolo možné. V nepriehľadnom sivom tieňovom svete zrazu obaja zočili to isté – záblesk žltkastého svetla vľavo od nich, v samom srdci cintorína.

„To musí byť Valerián,“ povedala Rakyta.

„Prečo?“

„No, kto iný by tu teraz bol?“

Chlapec nechcel ani len pomyslieť na možný odpoveď na túto otázku.

„Áno,“ súhlasil, „musí to byť on. Poďme. Rovnako dobre sa s ním môžeme stretnúť aj tam.“

Vydali sa do temnoty a Chlapec hneď vrazil do náhrobného kameňa. Mesačný svit sa stratil za oblakmi a bez svetla, ktoré by ich viedlo, boli sivé kamene v podstate neviditeľné. Vstal a potichu preklínal Valeriána.

„Chlapec,“ zasyčala Rakyta. „Tu je chodník. Poď. Keď sa naň dostaneš, môžeš sa orientovať podľa kamienkov.“

Mala pravdu. Keď pod nohami zacítili škripuci štrk, mohli za svetlom napredovať rýchlejšie. Chlapec zistil, že keď sa pozerá rovno pred seba, teda nie tesne pod nohy, nezreteľný sivý tieň chodníka dokáže rozoznať lepšie.

Keď už boli blízko, Chlapec pocítil slabý nepokoj.

„Rakyta?“ spýtal sa ticho.

Nebrala ho na vedomie, alebo ho iba nepočula.

„Rakyta?“ zopakoval a zastal.

Otočila sa.

„Hýb sa,“ protestovala. „Čo ti za prekážka? Ja už chcem ísť skrátkou domov.“

„Rakyta, nemyslím si, že je to Valerián.“

„Nerob problémy,“ povedala. „Kto iný by to mohol byť?“

Zmĺkla, keď si uvedomila dvojaky zmysel svojich slov.

„Navyše,“ pokračoval Chlapec, „Valerián išiel tamtou cestou.“

Rakyta nevidela ruku, ktorou mával v temnote, no pochopila.

Dlho tam stáli a nevedeli, čo si počať. Svetlo od nich nebolo vzdialené viac ako sto stôp, a tak počuli nejasné zvuky, ktoré k nim doliehali ponad náhrobky.

„Čo ak je to on?“ spýtal sa Chlapec.

„Budeme tam musieť ísť a zistiť to,“ povedala Rakyta.

„Dobré,“ súhlasil, „ale budme opatrní. Prosim.“

Spustili sa na ruky a kolená a začali sa plaziť smerom ku svetlu, zišli z chodníka a napredovali krížom cez rady malých náhrobkov i väčších pomníkov.

Chlapec cítil, ako mu vlhkosť z drsnej trávy začína stúpať ku kolenám. Rukami sa brodil v blate a mal ich čoraz studenšie, i keď nie premrznuté, ako čoskoro budú, ak bude prítuhovať tak rýchlo ako doteraz.

Po niekoľkých minútach si už necítil prsty; o niečo neskôr mu znečiteľni aj dlane.

Ale vytrvali, a keď sa priblížili

k svetlu, videli, že urobili dobre, keď boli obozretní. Už z tejto vzdialenosti bolo zrejme, že nie sú jediní, kto túto noc prišiel pracovať na cintorín.

Dorazili k veľkej hrobke so smútiacimi anjelmí, obkolesujúcimi ťažký kamenný uzáver, a rozhodli sa, že sa za ňou ukryjú. Keď vyzreli spoza hrobu, otvoril sa im výhľad na zvrátený výjav.

V otvorenom hrobe tvrdo pracovali traja muži. Okolo nich ležali rôzne nástroje. Vedľa, na veľkom kuse plátna, sa kopila vysoká hromada zemin. Scénu osvetľoval malý sklený lampáš, opretý o vedľajší hrob. Vrhla dlhé a pochmúrne tieň. Ležal tam náhradný rýľ a kovová tyč s hákom na konci. A bolo tam aj veľké plátenné vreco, v ktorom sa niečo nachádzalo. Niečo veľké a znepokojujúce.

„Vykrádači hrobov!“ varovne zasyčala Rakyta.

Chlapec prikývol.

Po Valeriánovi tam nebolo ani stopy.

„Poďme,“ povedal Chlapec.

Rakyta ho nebrala na vedomie a pokúšala sa zistiť, čo na tej scéne neseledlo.

Postavy pred nimi hádzali zeminu späť do hrobu. Bolo zrejme, čo sa ukrývalo vo veľkom vreci vedľa nich na tráve.

„Vydž,“ povedala Rakyta. „Pozri. Odchádzajú. Počkajme.“

„Poďme nájsť Valeriána a vypadnime odtiaľto.“

„Hneď. Pozri, už idú preč.“

Bola to pravda. Muži pracovali rýchlo a len čo skončili, trvalo im sekundu či dve, kým si pozbierali svoje veci, vrátane hrozného vreca, a už aj šli. Celkom bez strachu kráčali preč do noci, rovno po hlavnom chodníku uprostred cintorína.

„Stále musel do všetkého strkať nos,“ povedal jeden z mužov. Chlapec a Rakyta pri zvuku jeho hlasu až poskočili. Bol vysoký a kolísavý ako hlas umierajúceho.

Chlapcovi sa zdalo, že počul, ako sa jeden z nich zasmial, ale možno si to len namýšľal.

Rakyta medzitým opustila ich úkryt a náhlila sa k hrobu.

Vystrašený Chlapec váhal pri hrobke, nebol si istý, čo bolo nebezpečnejšie: ísť za ňou, alebo zostať tam, kde bol. Ďalší pohľad na živajúce rady náhrobkov v temnote ho presvedčil, aby sa pohol.

Keď Rakytu dobehol, skláňala sa k tráve vedľa hrobu.

„Rakyta,“ žiadala Chlapec, „poďme. Prosim. Jednoducho už...“

„Pozri,“ povedala. „Človek by takmer nezistil, že tu vôbec boli. Je tu trocha mäkkej pôdy, ale inak... skrátka len hrob, aj čerstvý hrob by vyzeral presne takto isto.“

Kývla na čerstvú zeminu na hrobe.

„Chlapec,“ povedala, „čo bolo nesprávne na tom, čo si práve videl?“

Chlapec sa na ňu zamračil, no v tme to aj tak nebolo vidieť.

„Okrem toho, že práve ukradli nejaké... telo?“ spýtal sa sarkasticky.

„Presne!“ povedala. „Ukradli nejaké telo. No?“

Chlapec krútil hlavou a obzeral sa okolo seba v očakávaní, že sa vy-

krádači hrobov každú chvíľu vrátia. Všimol si, že obloha sa trochu rozjasnila. Do svitania zostávalo ešte veľa času, ale teraz aspoň o niečo lepšie videli.

„Pozri,“ začala Rakyta. „Nevyznám sa v metódach, aké používajú vykrádači hrobov, ale prečo by ten hrob zase zasypali potom, keď vzali... veď vieš čo.“

„Neviem,“ povedal. „Dobré, je to čudné, ale čo keby sme pohľadali Valeriána a prebrali to až doma?“

„Určite by jednoducho len odišli – iba ak by potrebovali zakryť svoje stopy.“

„Alebo zakryť niečo,“ povedal Chlapec proti svojej vôli.

„Alebo niečo... Nie, to je príliš hrozná.“

Zmĺkli a ticho hľadeli na čerstvo prekopanú zeminu pri svojich nohách. Svitanie teraz prichádzalo čoraz rýchlejšie a dôraznejšie, vrhajúc slabé svetlo na celú širu oblasť rozkladu, rozprestierajúcu sa okolo nich.

„Počul si...?“ spýtala sa zrazu Rakyta.

Chlapec prikývol, pevne zovrel pery a usiloval sa nekričať.

Z hrobu pri svojich nohách začuli nejasné ťukanie. Nejasné, no neodškriepiteľné. Silnelo, až z neho bolo pravidelné a silné klopanie, ktoré zrazu prestalo.

Chlapec a Rakyta sa k sebe pritisli. Zvuk sa ozval znovu.

Náhle to pochopili, obaja sa vrhli na zem a začali rozhrabávať a odhadzovať hromadu kyprej zeminu pred sebou. Pôda nebola stlačená, ale v chladnom rannom vzduchu začala zamrzáť a oni mali ruky ešte stále skrehnuté a rozboľavené od plazenia sa po cintoríne.

Hrabali so sklavenými rukami, až kým ich nemali celé od blata, kúsok po kúsku vyhadzovali hrobovú zeminu, až napokon, zadychčaní a sponení, odkryli vrchnák rakvy.

Bol rozlamaný. Samozrejme, že bol rozlamaný, keďže túto noc ho už raz odkryli, aby vydal svoj príserný, no cenný obsah.

Nebyť toho, nedokázali by ho zachrániť. Kým by sa im podarilo nájsť krompáč alebo sekáč a neohrabane sa presekať do rakvy, bol by už mŕtvý.

Aj takto to len-len že zvládli. Ich slabé, zlyhávajúce ruky horko-ťažko vytiahli polámanú časť rakvy von zo zeme a odkryli dusiacu sa, zranenú a vydesenú postavu vo vnútri.

Chlapec a Rakyta mlčky bojovali so zvyšnou zeminou, aby im vydala svoj poklad. Chlapec začal ťahať jednu ruku, ale len čo to spravil, vzduch preľalo bolestné zavýtie. Celý zvyšok svojich síl vložil do toho, aby ho vytiahli za plecía, a potom sa im to konečne podarilo.

Kašľúci a prskajúci Valerián ležal vedľa hrobu na zmesi trávy a hliny, polomŕtvý, so zlomenou pravou rukou, ovisajúcou v otrasnom uhle.

Vedľa neho čupeli Chlapec s Rakytou, dychčali ako psy a usilovali sa polapiť dych.

Úryvok z románu
Kniha mŕtvych dní,
ktorý vychádza vo vydavateľstve
Arkus.

Rezignácia na vlastný život

Charles Bukowski
Príbehy obyčajného šialenstva
Bratislava, Belimex 2005
Preklad Pavol Lukáč

Notorický pijan, gambler, bitkár a násilník. Jednými milovaný, inými zatracovaný. Nič medzi tým. Charles Bukowski. Rodák z nemeckého Andernachu, autor vyše 45 diel poézie aj prózy. Verejnosť ho omylom považuje za spolupútника Kerouaca, Ginsberga či Burroughsa, svojskou filozofiou a životným štýlom však s nimi nemá vôbec nič spoločné. Navyše sa stal ikonou dávno po ére beatnickej generácie, a to v 80. rokoch minulého storočia.

Pravdepodobne najobľúbenejším žánrom medzi jeho fanúškami sú poviedky, mnohé autobiografické, drsným jazykom vyrozprávané príbehy zo života obyčajných ľudí. Nie sú to celebrity, tie sa väčšinou stávajú terčom Bukovského posmechu pre ich „kultúrny anaľfabetizmus“, snobizmus a pokrytectvo. Naopak, sú to ľudia žijúci na periférii spoločnosti – notorici, narkomani, gambleri či prostitútky, jeho krvná skupina.

Jednou z jeho poviedkových zbierok sú aj *Príbehy obyčajného šialenstva*. Súbor 34 poviedok napísaných v období 1967 až 1983 ponúka opäť to najlepšie z autorovej prózy. Nie je to čítanie pre slabé žalúdky, vulgarizmy a autentické opisy násilia sú štandardnými nástrojmi Bukovského štýlu. O to viac potom upúta zjavný kontrast medzi nimi a jeho láskou k vážnej hudbe (Mahler, Brahms). Rovnako prekvapujúco pôsobia jeho odborné lekárske diagnózy, ktorými „obdarúva“ svoje postavy. Zaujímavý je aj jeho svojský pohľad na modernú poéziu: na jednej strane sa vyznáva z lásky k nej, na strane druhej neúprosne konštatuje jej úpadok, nešetiac jej popredných predstaviteľov, vrátane seba (poviedka *Oči ako obloha*).

Bukowski mnohokrát parodizuje sám seba, aj prostredníctvom fiktívnej autobiografickej postavy Henryho „Hanka“ Chinaského, alkoholika potácajúceho sa bezcieľne životom, často ospravedľujúceho svoje chyby a slabosti hlúposťou a nepochopením okolitého sveta. Presnosť jeho postrehov a autenticnosť výpovede ho robia skôr sympatickým ako zatratiteľným. Nenapodobiteľným spôsobom sa vyrovnáva s pokrytectvom doby, LSD, falošným sexom, politikou a zlou literatúrou, nastavujúce nelútočné zrkadlo nám všetkým, seba nevnímajúc.

Štýl písania je zámerne chaotický, úprava je neusporiadaná, niekedy priamo oslovuje čitateľa. Rôznorodá atmosféra jednotlivých poviedok odzrkadľuje jeho momentálnu náladu, či už depresiú, eufóriu, letargiu alebo jednoducho vplyv alkoholu.

Slovenskému vydaniu sa nedá nevytknúť slabý preklad, autenticnosť jazyka sa často vytráca samoúčelne použitými a nezmyselnými výrazmi („hovädzina“) a nad snahou čo najvernejšie pretlmočiť Bukovského štýl víťaziť radosť zo slobodného používania vulgarizmov. Grafická úprava knihy by sa skôr hodila k dokumentárnemu žánru, nevystihuje vôbec atmosféru a charakter Bukovského diela.

Nápis „Don't try“ (voľný preklad „Ani sa nesnaž“) na náhrobnom kameni Charlesa Bukovského je možno rezignáciou nad sebou samým, nad spoločnosťou alebo len unaveným povzdychom, nech vás však v žiadnom prípade neodradí zoznámiť sa s jeho dielom.

Michaela Geisbacherová

Knihy na dosah

Pražský Svět knihy 2006

Dušan Dušek v Literárnej kaviarni na Světe knihy

Organizátori 12. ročníka medzinárodného knižného veľtrhu Svět knihy v Prahe poskytli centrálné výstavné priestory Lotyšsku. Návštevníci Priemyselného paláca v Holešovicích sa tak mohli od 4. do 7. mája bližšie zoznámiť s autormi a knihami tejto pobaltskej krajiny a spolu s lotyštinou sa započúvať aj do iných severovýchodných jazykov. S čestným hosťom 12. Světu knihy Lotyšskom úzko súvisela aj hlavná téma veľtrhu: Literatúra severovýchodných krajín.

Niekoľko slovenských vydavateľov v Prahe už tradične vystavovalo svoju produkciu individuálne, ale väčšina využila možnosť zúčastniť sa na veľtrhu prostredníctvom spoločnej národnej expozície, ktorú pripravilo Literárne informačné centrum. V stánku Slovenskej republiky sa stretlo štyridsaťpäť vydavateľstiev s produkciou vyše 600 kníh. Aj v období internetovej komunikácie stále platí, že najlepšou propagáciou knihy je poskytnúť ju čitateľovi do ruky, aby si v nej mohol zalistovať, aby sa s ňou „osobne“ zoznámil, a tak v ňom vzbudí záujem o čítanie. V tomto zmysle knižné veľtrhy stále plnia kultúrno-propagačné ciele, i keď v mnohých prípadoch ustupujú do úzadia na úkor komerčného zamerania alebo istého regionálno-politického akcentu veľtrhu. Pražský Svět knihy si ako prvoradáce poslanie uchováva poskytnúť návštevníkom bezprostredné stretnutie s knihou. Vďaka krásnym secesným priestorom môže milovníkom kníh ponúknuť aj primeranú atmosféru, akú chladné moderné výstavné haly iných, hoci honosnejších veľtrhov nemajú.

Samozrejme, okrem kníh reprezentovali v Prahe našu knižnú kultúru aj autori v sprievodných programoch, ktoré takisto pripravilo Literárne informačné centrum, niektoré v spolupráci so Slovenským inštitútom v Prahe a Slovensko-českým klubom.

V Literárnej kaviarni na výstavisku v programe *Čo nové v Bratislave* vo štvrtok (4. mája) sa stretol so svojimi priaznivcami Dušan Dušek. Moderátor programu Anton Baláž ho vyzval, aby porozprával o svojom vzťahu k rodnému Záhoriu. Na dôvažok toho, ako ho inšpiruje špecifická mentalita jeho obyvateľov, ich svojský humor a jazyk, v ktorom splyvajú prvky slovenčiny, češtiny a rakúskej nemčiny, a ako pretavil zážitky svojich známych do literárnych postaviek, Dušan Dušek prečítal ukážku zo svojej zbierky poviedok *Náprstok*. Hoci historik Martin Kučera sa na

tomto programe zúčastnil ako prekladateľ *Proglasu* do češtiny (vydal Slovensko-český klub v Prahe s podporou LIC 2006), nezaprel v sebe historika a podrobne objasnil kultúrno-historický význam tohto diela tak pre Slovákov, ako aj pre Čechov. Anton Baláž ešte predstavil publikáciu *Rozdily sblížujú. Čeští spisovatelé o Slovensku* (Slovenský literárny klub 2005) literárneho vedca Emila Charousa, ktorý skromne sedel v hľadisku. Večer v Slovenskom inštitúte jeho riaditeľ Igor Otčenáš besedoval s Dušanom Dušekom nielen o jeho knižkách, ale aj o filmovej tvorbe.

V piatkovom programe *Rytieri textových polí* vo Veľkej sále na výstavisku predstavil básnik a vydavateľ Peter Šulej pripravovanú antológiu slovenskej poézie z obdobia postmodernizmu, ktorá vyjde vo vydavateľstve Marka Turňa v Zlíne s podporou Komisie SLOLIA pod názvom *Rytíři textových polí*. Výber z tvorby 18 slovenských autorov preložil český spisovateľ Miroslav Zelinský. Pražskému publiku predniesli básne z antológie v origináli sami autori – Ivan Štrpka, Peter Šulej, Martin Solotrúk a v zhudobnenej podobe zaspievala básne Petra Šuleja Petra Fornayová, ktorá sa sama sprevádzala na klavesoch. V českom preklade zverili ich prednes hercovi

Petrovi Butkovi. Prekladateľ Miroslav Zelinský aj vydavateľ Marek Turňa ubezpečili publikum, že slovenská literatúra nie je len ich srdcovou záležitosťou, ale je veľmi inšpiratívna pre celú súčasnú českú literárnu tvorbu.

Návštevníci Literárnej kaviarne sa v sobotu popoludní mohli presvedčiť, že *Bratislava sa zabáva*. Takýto názov malo autorské popoludnie Michala Hvoreckého, ktorý pražské publikum zabával českým prekladom svojej zbierky poviedok *Silný pocit čistoty* (Zlín, Marek Turňa 2005) a najnovším románom *Plyš* (Vyd. PT A. Marencina 2005). Skôr než sa návštevníci započúvali do ukážok obidvoch diel v podaní samotného autora, literárny kritik Alexander Halvonik veľmi presne charakterizoval „fenomén Hvorecký“ v kontexte slovenskej literatúry posledných desaťročí.

Počas knižného veľtrhu predstavil v Slovenskom inštitúte svoju knihu spomienok *Nezabúdanie* Albert Marencin (6. mája). V Národnej knižnici v Prahe otvorili (5. mája) za prítomnosti ministrov kultúry R. Chmela a M. Jandáka Slovenskú knižnicu ako časť projektu, ktorý iniciovala česká kultúrna ataše v Bratislave, spisovateľka Lenka Procházková (v Univerzitnej knižnici v Bratislave otvorili pred mesiacom Českú

knižnicu). Niekoľko desiatok kníh zo slovenského stánku putovalo po skončení veľtrhu do Národnej knižnice Praha ako dar pre Slovenskú knižnicu.

Pokračujúce slovensko-české literárne vzťahy

Dôkazom pokračujúcich slovensko-českých literárnych vzťahov bolo na tohtoročnom Světe knihy udelenie prestížnej Ceny Miroslava Ivanova za dielo literatúry faktu aj slovenskému autorovi Viliamovi Apfelovi za „trvalý prínos pre rozvoj slovenskej a českej literatúry faktu“. Slovenské dejiny a osobnosť A. Dubčeka sú zasa ťažiskom diela českého autora literatúry faktu, vojenského historika Antonína Benčíka, ktorý tento rok získal Hlavnú cenu Miroslava Ivanova.

Aj o cenu Akadémie SFFH (akadémie vedeckej fantastiky, fantasy a hororov), ktorú každoročne odovzdávajú v rámci programu medzinárodného knižného veľtrhu Svět knihy, sa podelili českí a slovenskí autori píšući diela tohto žánru. Vyhlasuje ju česko-slovenský Fandom, organizácia združujúca českých i slovenských umelcov, žurnalistov, teoretikov a vydavateľov, zaoberajúcich sa fantastikou. Cenu Akadémie SFFH za rok 2005 udělili v šestnáctich kategóriách. Pre slovenskú literatúru je zaujímavé víťazstvo Juraja Červenáka v kategórii najlepšia česká a slovenská kniha roka. Juraj Červenák ocenenie získal za druhý a tretí zväzok trilógie *Černo-kňazník*. Trilógia patrí do žánru fantasy a jej dej sa odohráva v ôsmom storočí nášho letopočtu na území Čiech a Slovenska. Červenák je majstrom akčných scén a dynamicky podaného príbehu, jeho posledné knihy sú však presvedčivejšie aj vďaka prepracovanejšiemu historickému pozadiu. Tento 32-ročný rodák z Banskej Štiavnice, kde donedávna žil, momentálne pôsobí ako profesionálny spisovateľ v Košiciach. S výnimkou poviedok a filmových recenzií pre časopis *Fantázia* publikoval dosiaľ len v Čechách a v češtine. Pod pseudonymami Thorliff Larssen a George Callahan vydal niekoľko románov rozvíjajúcich dobrodružstvá barbara Conana, v posledných rokoch si získal uznanie predovšetkým sériou o černo-kňazníkovi Roganovi písanou už pod vlastným menom.

Zostáva len dúfať, že sa konečne dočkáme jeho textov aj v slovenčine.

(báb, ab, mf)

Pátranie, ktoré má zmysel

Dan Burstein
Tajomstvá kódu
Bratislava, Vydavateľstvo Slovart 2006
Preklad Oto Havrila

Slovenská májová premiéra filmovej verzie Brownovho *Da Vinciho kódu* (hlavné postavy stvárnil T. Hanks a A. Tautou) zrejme rozpúta novú vlnu čitateľského záujmu o dielo, ktoré vyvolalo vo svete obrovský ohlas a rozvírilo diskusie. Zaujalo tak svojou príbehovou atraktivnosťou a majstrovským prelínaním faktov a fikcie o dodnes neodhalenom tajomstve Ježišovho života, ku ktorému je kľúčom Leonardov obraz, ako aj množstvom otázok historickej a odbornej povahy. O postavy a udalosti, ktoré autor vtiahol do príbehu, sa čitatelia začali zaujímať tak intenzívne, že rýchlo začali vznikať diela vysvetľujúce a protirečiace, ako to „v skutočnosti“ bolo. Dopovedajú otázky, či naozaj existuje dôkaz, že Ježiš bol ženatý s Máriou Magdalénou a mali spolu dieťa, ktorého potomkovia žijú aj v súčasnosti, či sa zachovali dôkazy o tom, že templári našli v Jeruzaleme Svätý grál, či existovalo Poriadok Sionu a jeho členmi boli I. Newton, V. Hugo, C. Debussy a Leonardo da Vinci, a či do svojho slávneho obrazu Posledná večera zasífoval tajné symbolické posolstvo, či sediacou postavou pri Ježišovi nie je apoštol Ján, ale Mária Magdaléna?

Aj na Slovensku vyšli po preklade Brownovho románu (Vydavateľstvo Slovart 2004) vlni dve diela, ktoré sa pokúsili odpovedať na tieto a ďalšie otázky – v podobe heslára

otázok a odpovedí to bola kniha Sharan Newmanovej *Skutočná história v pozadí Da Vinciho kódu* a kniha amerického profesora religionistiky Barta D. Ehrmana *Da Vinciho kód – Pravda a fikcia*. Ehrman podáva analýzu jednotlivých biblických textov, podľa ktorých nemožno napr. historicky dokázať akýkoľvek bližší intímny vzťah medzi Ježišom a Máriou Magdalénou. A do tretice teraz prichádza na slovenský knižný trh kniha Dana Bursteina s podtitulom *Spríevodná záhadami v Da Vinciho kóde*. Rozsiahle dielo zrejme doteraz najvyčerpávajúcejšie a najucelenejšie – montážou odborných poznatkov z kníh a článkov amerických autorov, zväčša autoritív vo svojich odboroch – prináša odpovede na otázky nielen laikových čitateľov knihy, ale aj uznávaných odborníkov. Burstein takisto ako Brown vyjadruje asi najpodnetnejšie názory na postavu Márie Magdalény, na otázky posvätného ženstva a stratených a znova objavených evanjeliových textov. S tým je úzko spojený nový postoj voči ženám v našej kultúrnej histórii. Práve tieto otázky pôsobia najvzrušujúcejšie a zároveň privádzajú čitateľov k zamysleniu nad duchovným rozmerom nášho života. Kde spočíva skutočná ľudská identita (odvíjajúca sa zväčša od kresťanstva a jeho hlbokých tajomstiev) a z nej vyplývajúce hľadanie nášho miesta v súčasnom svete?

Ak budeme takto vnímať Brownov román, potom sa vyplatí vrátiť sa k jeho tajomstvám aj v podobe, v akej nám ich „odhaľuje“ kniha D. Bursteina.

Anton Baláž

60. výročie francúzskeho vydania Malého princa

Malý princ predstavuje osobitý literárny fenomén – v Japonsku má táto postavica v belasom pláši svoje múzeum, za päť rokov ho navštívilo 1, 2 milióna návštevníkov, vznikli o ňom opery, muzikál, divadelné inscenácie... Táto útlá knižka je doteraz preložená do vyše 150 jazykov a predalo sa 80 miliónov jej výtlačkov.

Keď Antoine de Saint-Exupéry odišiel v decembri 1940 po demobilizácii do newyorského exilu, kde túto rozprávku pre deti aj dospelých napísal, mal za sebou už literárne úspechy (*Nočný let* s Gidovým predhovorom ocenený cenou Femina za rok 1931, za *Zem ľudí* mu udělili prestížnu National Book Award a predalo sa 250 tisíc výtlačkov tohto románu), vďaka ktorým bol verejne známy. Usídlil sa v prestížnej štvrti neďaleko Central parku, vyhľadal svojich priateľov Pierra Lazareffa, Jeana Gabina a ilustrátora Bernarda Lamotta, navštevoval Marlene Dietrichovú a Charlie Chaplina.

Vydavateľia Reynal & Hitchcock ho nahovorili, aby napísal rozprávku, ktorú chceli vydať na Vianoce 1942, ale vyšla až 6. apríla 1943 ako *The Little Prince* a zároveň aj vo francúzskych verzií u tých istých vydavateľov. Autor sa dal presvedčiť, aby knižku ilustroval vlastnými akvareľmi, pretože jeho obrázky najlepšie vystihnú osobitú poéziu textu a tajomnosť malého hrdinu. Saint-Exupéry podpísal 785 výtlačkov tohto vydania, jeden z nich doplnený dvoma šikami predali vlni na dražbe za 30 tisíc eur. Týždeň po vydaní *Malého princa* Saint-Exupéry odišiel z Ameriky ako pilot do Afriky. Jeho odchodom sa zamotal osud knižky a najmä jej ilustrácii. Ako je už zná-

me, obrázky, ktoré poznajú celé generácie čitateľov, nie sú autorove originály, ale kópie. Podľa amerického vydania ich roku 1945 vytvoril neznámy autor a vo viacerých detailoch sa sprenaveril originálu, napríklad pôvodne nebol princov plášť modrý, ale zelený, stratili sa viaceré západky slnka, stratila sa aj hviezda, ktorú skúma mladý astronóm.

Autorov synovec a predseda Spoločnosti na zachovanie diela a pamiatky A. Saint-Exupéryho Olivier d'Agay hovorí: „*Obrázky sme hľadali všade, po celom Francúzsku, v newyorských antikvariátoch, u zberateľov, ale neúspešne. A zrazu jedného dňa 1994 nám uznávaný parížsky knižkovec Rodolphe Chamonal priniesol dva obrázky, ktoré vlastnoručne nakreslil Saint-Exupéry, na okraj mali technické údaje pre americkú tlačiareň («reverse left to right», «page 61» ...).*“

S pôvodnými autorovými ilustráciami vydali *Malého princa* aj Mladé letá. V apríli 1946 Gallimard (už po autorovej smrti) prvýkrát vydáva *Malého princa* vo Francúzsku. Pri príležitosti 60. výročia tohto vydania Gallimard znova prichádza s *Malým princom*. Týždenník L'Express dokonca venuje svojim čitateľom vo svojom internetovom vydaní 34-minútovú nahrávku z tejto knihy. Koncom roka 1953 ju nahovorili už vtedy slávny Gérard Philipe a 14-ročný Georges Poujouly, ktorého objavil a obsadil do svojho filmu *Zakázané hry* (1952) René Clément. Nahrávka vyšla na platni nasledujúci rok pri príležitosti 10. výročia autorovho tragického úmrtia.

—báb—

KNIHY V PREDAJI

O VŠEOBECNOSTI

03 Encyklopédie. Všeobecné slovníky

Naša vlasť – ilustrovaná encyklopédia

Bratislava, Vydavateľstvo Slovart 2006. 2. vyd. 144 s. Viaz.

Prehľadná encyklopédia Slovenska pre mládež v deviatich kapitolách s témami: zemepis, príroda, hospodárstvo, veda a školstvo, štát a občania, dejiny, ľudia, kultúra, šport.

ISBN 80-8085-119-0

2 NÁBOŽENSTVO. DUCHOVNOSŤ

20 Kresťanské náboženstvá

BOF, Leonardo – BEY, Horst von der **Kolumbus v reťaziach.** Z angl. orig. prel. M. Šujanová Bratislava, Serafín 2005. 1. vyd. 96 s. Brož.

Krištof Kolumbus a františkánska utópia v Latinskej Amerike.

ISBN 80-8081-046-X

TUTU, Desmond

Africké modlitby. Z angl. orig. prel. E. Hodorovská Bratislava, Serafín 2005. 1. vyd. 178 s. Viaz.

Príklady africkej spirituality.

ISBN 80-8081-029-X

TUTU, Desmond

Nieť budúcnosť bez odpustenia. Z angl. orig. prel. M. Lalíková Bratislava, Serafín 2005. 1. vyd. 298 s. Viaz.

Úvahy o zmierení, v ktorých autor prezentuje odvážnu spiritualitu.

ISBN 80-8081-036-2

3 SPOLOČENSKÉ VEDY

30 Sociológia. Súčasná spoločnosť. Demografia

Žena nie je tovar. Zost. Jana Cviková, Jana Juráňová, Ľubica Kobová Bratislava, ASPEKT, záujmové združenie žien 2005. 1. vyd. 434 s. Brož.

Zborník odborných filozofických, sociologických a psychologických štúdií o vnímaní ženy v súčasnosti s ukázkami z umeleckých textov.

ISBN 80-85549-50-6

31 Životné prostredie. Ekológia

Integrácia požiadaviek sústavy NATURA 2000 do národného programu rozvoja vidieka 2007 – 2013

Bratislava, Spoločnosť pre ochranu vtáctva na Slovensku 2006. 1. vyd. 73 s. Brož. Opatrenia pre manažment Chránených vtáčích území.

ISBN 80-969469-5-1

Správa o stave životného prostredia Slovenskej republiky v roku 2004. Zost. J. Klinda a Z. Lieskovská Bratislava – Banská Bystrica, Ministerstvo životného prostredia SR 2005. 1. vyd. 244 s. Brož.

Správa o životnom prostredí v SR r. 2004.

ISBN 80-88833-40-X

33 Ekonomika

Konkurencioschopnosť slovenskej a českej ekonomiky – stav a perspektívy.

Zost. Milan Šikula Bratislava, Ekonomický ústav SAV 2006. 1. vyd. 264 s. Brož.

Zborník príspevkov zo slovensko-českej vedeckej konferencie konanej pod záštitou podpredsedu vlády SR pre európske záležitosti, ľudské práva a menšiny Pála Csákyho v Bratislave 14. marca 2006.

ISBN 80-7144-148-1

MARÁKOVÁ, Vanda

Finančné a nefinančné nástroje podpory podnikania v cestovnom ruchu Banská Bystrica, Univerzita Mateja Bela 2005. 1. vyd. 185 s. Brož.

Monografia je určená podnikateľskej sfére v cestovnom ruchu.

ISBN 80-8083-166-1

Pohľady na ekonomiku Slovenska 2006.

Zost. J. Chajdiak a J. Luha Bratislava, Slovenská štatistická a demografická spoločnosť 2006. 1. vyd. 76 s. Brož.

Zborník z konferencie.

ISBN 80-88946-42-5

34 Právo. Legislatíva

ČENTĚŠ, Jozef

Trestný zákon s komentárom

Žilina, Poradca podnikateľa 2006. 1. vyd. 624 s. Viaz.

Zákon č. 650/2005 Z. z.

ISBN 80-88931-47-9

ĐURICA, Milan

Konkurzné právo na Slovensku a v Európskej únii

Žilina, Poradca podnikateľa 2006. 1. vyd. 480 s. Viaz.

Monografia o konkurznom práve.

ISBN 80-88931-42-8

THURZOVÁ, Marta

Zákonník práce s účinnosťou od 1. júla 2006

Šamorín, HEURÉKA 2006. 1. vyd. 188 s. Brož.

Komentár.

ISBN 80-89122-32-9

37 Pedagogika. Školstvo. Veda

KÖBÖLOVÁ, Soňa – RÖTLING, Gustáv – SIHELSKÝ, Boris

Príručka uskutočnenia pedagogického prieskumu

Banská Bystrica, Metodicko-pedagogické centrum 2006. 1. vyd. 28 s. Brož.

Príručka.

ISBN 80-8041-490-4

Otvorená škola.

Zost. C. Krinický a M. Ďurčeková Prešov, Metodicko-pedagogické centrum 2005. 1. vyd. 99 s. Brož.

Príručka.

ISBN 80-8045-389-6

Pracovný seminár Quo vadis špeciálnopedagogické poradenstvo

Vrútky, Advent Orion 2005. 1. vyd. 78 s. Brož.

Zborník zo seminára (Bratislava, 14. 12. 2005).

ISBN 80-8071-073-2

Zborník ocenených prác 47. ročníka Pedagogického čítania

Bratislava, Štátny pedagogický ústav 2005. 1. vyd. 41 s. Brož.

Kategória materské školy.

ISBN 80-89225-06-3

Zborník ocenených prác 47. ročníka Pedagogického čítania

Bratislava, Štátny pedagogický ústav 2005. 1. vyd. 69 s. Brož.

Kategória stredné školy.

ISBN 80-89225-05-5

Zborník ocenených prác 47. ročníka Pedagogického čítania

Bratislava, Štátny pedagogický ústav 2005. 1. vyd. 220 s. Brož.

Kategória ZŠ 1. stupeň, ZUŠ, školské kluby a centrá voľného času.

ISBN 80-89225-07-1

Zborník ocenených prác 47. ročníka Pedagogického čítania

Bratislava, Štátny pedagogický ústav 2005. 1. vyd. 68 s. Brož.

Kategória ZŠ 2. stupeň.

ISBN 80-89225-08-X

ŽÁČKOVÁ, Marta – VLADOVÁ, Katarína

Deti cudzincov vo výchovno-vzdelávacom procese z hľadiska dodržiavania ľudských práv a práv detí

Bratislava, Štátny pedagogický ústav 2005. 1. vyd. 72 s. Brož.

Informačno-metodický materiál.

ISBN 80-89225-02-0

39 Etnológia. Mravy a zvyky. Folklor

SOPOLIGA, Miroslav

Tradičné hmotnej kultúry Ukrajincov na Slovensku

Bratislava, Veda 2006. 1. vyd. 292 s. Viaz.

Etnografické spracovanie problematiky ľudovej materiálnej kultúry na severovýchode Slovenska.

ISBN 80-224-0883-2

391 Učebnice

HOREHÁJOVÁ, Mária – MARASOVÁ, Jana

Mikroekonómia I.

Banská Bystrica, Univerzita Mateja Bela 2005. 1. vyd. 138 s. Brož.

Vysokoškolské skriptá.

ISBN 80-8083-124-6

JAKUBEC, Miroslav – KARDOŠ, Peter – KUBICA, Milan

Riadenie hodnoty podniku. Ako rýchlo a ľahko ohodnotiť podnik

Bratislava, KARTPRINT 2005. 1. vyd. 280 s. Brož.

Učebný text pre vysokoškolákov.

ISBN 80-88870-48-8

KOŽUCHOVÁ, Mária – HIRSCHNEROVÁ, Zuzana – VORELOVÁ, Anna

Pracovné vyučovanie pre 4. ročník ZŠ

Bratislava, EXPOL pedagogika 2005. 2. vyd. 67 s. Brož.

Učebnica.

ISBN 80-89003-70-2

MELICHERČÍK, Igor – OLŠAROVÁ, Ladislava – ÚRADNÍČEK, Vladimír

Kapitoly z finančnej matematiky

Bratislava, Epos 2005. 1. vyd. 242 s. Viaz.

Vysokoškolská učebnica.

ISBN 80-8057-651-3

MERIČKOVÁ, Beáta

Alternatívne prístupy k poskytovaniu miestnych verejných služieb

Banská Bystrica, Univerzita Mateja Bela 2005. 1. vyd. 130 s. Brož.

Učebnica.

ISBN 80-8083-167-X

Náuka o spoločnosti

Bratislava, Slovenské pedagogické nakladateľstvo – Mladé letá 2006. 4. aktual. vyd. 377 s. Brož.

Príprava na maturity a prijímacie skúšky na vysoké školy.

ISBN 80-10-00873-7

Pracovníci.

Zost. J. Višňovská Prešov, Vydavateľstvo Michala Vaška 2005. 1. vyd. 57 s. Brož.

Učebný text.

ISBN 80-7165-523-6

SEHNALOVÁ, Judita

Administratíva a korešpondencia

Bratislava, EXPOL pedagogika 2005. 1. vyd. 176 s. Brož.

Učebnica pre I. ročník OA.

ISBN 80-89003-79-6

STANKO, Ján – STANKOVÁ, Anna

Pracovný zošit k prvouke pre I. ročník ZŠ

Košice, Východoslovenské vydavateľstvo 2005. 12. vyd. 26 s. Brož.

Pracovný zošit.

ISBN 80-89020-21-6

STANKO, Ján – STANKOVÁ, Anna

Pracovný zošit k prvouke pre 2. ročník ZŠ

Košice, Východoslovenské vydavateľstvo 2005. 13. vyd. 23 s. Brož.

Pracovný zošit.

ISBN 80-89020-22-4

STANKO, Ján – STANKOVÁ, Anna

Környezetismereti munkafüzet. Zo slov. orig. prel. A. Dudás

Košice, Východoslovenské vydavateľstvo 2005. 2. vyd. 28 s. Brož.

Pracovný zošit k prvouke pre I. ročník ZŠ.

ISBN 80-89020-23-2

ŠKULTÉTYOVÁ, Silvia – ANTOLOVÁ, Eva

Moja kniha. 3. časť

Bratislava, Slovenské pedagogické nakladateľstvo – Mladé letá 2006. 7. vyd. 62 s. Brož.

Šlabikár.

ISBN 80-10-00871-0

ŠVANTNEROVÁ, Ľubica – KOŽIAK, Radoslav

Ekonomika miestnej samosprávy

Banská Bystrica, Univerzita Mateja Bela 2005. 1. vyd. 96 s. Brož.

Učebnica.

ISBN 80-8083-117-3

VYŠŇOVSKÁ, Jitka

Majetok

Prešov, Vydavateľstvo Michala Vaška 2005. 1. vyd. 39 s. Brož.

Učebný text.

ISBN 80-7165-522-8

VYŠŇOVSKÁ, Jitka

Právne formy podnikania. Kúpna zmluva

Prešov, Vydavateľstvo Michala Vaška 2005. 1. vyd. 66 s. Brož.

Učebný text.

ISBN 80-7135-521-X

Zásobník aktivít pre etickú výchovu 1. stupeň ZŠ. 1. časť

Bratislava, Metodicko-pedagogické centrum 2006. 1. vyd. 51 s. Brož.

Doplňok k metodickým príručkám.

ISBN 80-7164-401-3

4 JAZYK. JAZYKOVEDA

49 Učebnice

KOVÁČIKOVÁ, Elena

Ruština pre samoukov

Bratislava, Slovenské pedagogické nakladateľstvo – Mladé letá 2006. 1. vyd. 138 s. Brož.

Učebnica ruštiny.

ISBN 80-10-00021-3

Slovenčina pre cudzincov. Praktická fonetická príručka

Bratislava, Stimul 2005. 1. vyd. 244 s. Brož.

Učebnica slovenčiny.

ISBN 80-89236-04-9

6 APLIKOVANÉ VEDY

65 Kuchyná. Potravinárstvo

ŠEVČOVIČ, Peter

Z kuchyne bohémskej Bratislavy.

Ilust. Miloš Kopták Martin, Vydavateľstvo Matice slovenskej 2005. 1. vyd. 258 s. Viaz.

Voľné pokračovanie knihy Z kuchyne starého Prešporka, tentoraz ide o prechádzku po Bratislave 20. rokov 20. storočia so známymi osobnosťami prvej generácie slovenskej umeleckej bohémy.

Ševčovič je sprievodcom po krčmičkách a viechach, zoznamuje čitateľa s bratislavskými postavami a umelcami, s meštianskou kuchynou, ponukou výletných hostincov, ale aj známych hotelov a so špecialitami umelcov.

ISBN 80-89208-09-6

7 UMENIE. ŠPORT. VOLNÝ ČAS

71 Architektúra

DULLA, Matúš – KRCHO, Ján – KRIVOŠOVÁ, Janka – KVASNICOVÁ, Magdaléna – MORAVČIKOVÁ, Henrieta – POHANIČOVÁ, Jana – RAJTÁR, Ján – ŠOLTÉSOVÁ, Danica

Architektúra na Slovensku – stručné dejiny.

Zost. Henrieta Moravčíková Bratislava, Vydavateľstvo Slovart 2005. 1. vyd. 183 s. Viaz.

Prehľadná encyklopedická publikácia o architektúre na Slovensku s množ-

Adresár vydavateľstiev uvádzaných v rubrike Knihy v predaji

Advent Orion, Štefánikova 9, 036 01 Martin

Albert Marenčin – Vydavateľstvo PT, Jelenia 6, 811 05 Bratislava 1, tel. 02/5262 3751, fax 02/5262 3751, e-mail: marenčin@nextra.sk

ASPEKT, záujmové združenie žien, Mýtna 38, 811 07 Bratislava, tel. 02/5262 4621, e-mail: aspekt@aspekt.sk, administrat@aspekt.sk, kniznica@aspekt.sk

Ekonomický ústav SAV, Šancová 56, 811 05 Bratislava, tel. 07/497 822

Epos, Gessayova 3, 851 03 Bratislava, tel. 02/6241 2357, 6383 4851, 044/4321 016 (Ružomberok), fax 02/6241 2357, e-mail: epos@epos.sk

stvom obrazového materiálu a odbornými textami.

ISBN 80-8085-079-8

73 Maliarstvo. Grafika

JURIČKOVÁ, Božena

Ľudovít Hološka. Príbeh znaku/The story of the sign

Martin, Vydavateľstvo Matice slovenskej 2006. 1. vyd. 111 s. Viaz.

Monografia akademického maliara Ľudovíta Hološka (1943) s anglickým resumé a kalendárom.

ISBN 80-89208-23-1

Nada Rappensbergerová-Jankovičová. Zost. Ján Jankovič. Doslov Ľuboslav Moza

Bratislava, JUGA (vydavateľstvo a agentúra J. Jankoviča) 2006. 1. vyd. 175 s. Viaz.

Dvojazyčná (slovenčina, angličtina) monografia o tvorbe, litografiách výtvarníky. Texty do angličtiny preložila Hana Contrerasová.

ISBN 80-89030-26-2

77 Fotografia. Kinematografia. Audiovizia

KÁLLAY, Karol

Návraty domov / Coming home. Doslov Ladislav Ballek

Bratislava, Vydavateľstvo Slovart 2006. 2. vyd. 95 s. Viaz.

Súbor umeleckých fotografií s úryvkami z textov slovenských spisovateľov (vybral J. Kamenistý) v slovenčine a angličtine (preložil P. Petro).

ISBN 80-8085-117-4

78 Hudba. Tanec. Scénické umenie. Iné múzické formy

BOKES, Vladimír

Musique triste, op. 68

Bratislava, Hudobný fond 2006. 1. vyd. 24+11 s. Brož.

Komorná skladba pre sláčikové trio (partitúra faksimile a hlasy).

ISBN 80-8051-474-7

GAHÉR, Jozef

Monodráma bez slov

Bratislava, Hudobný fond 2006. 1. vyd. 20+13 s. Brož.

Komorná skladba v piatich častiach pre soprán, akordeón a bicie (partitúra faksimile a hlasy).

ISBN 80-8051-314-7

GAHÉR, Jozef

Nokturná

Bratislava, Hudobný fond 2006. 1. vyd. 23+11 s. Brož.

Cykklus 5 skladieb pre lesný roh a klavír (partitúra s vloženým sólovým hlasom).

ISBN 80-8051-439-9

KRÁK, Egon

Lettres de mon moulin

Bratislava, Hudobný fond 2006. 1. vyd. 34 s. Brož.

Prepracovaná verzia cyklu hudobných obrázkov z Provensalska na námiet Alphonse Daudeta.

ISBN 80-8051-469-0

LEJAVA, Marián

Dickinson songs

Bratislava, Hudobný fond 2006. 1. vyd. 16 s. Brož.

Cykklus piesní na slová Emily Dickinsonovej pre soprán alebo mezzosoprán a prepracovaný klavír.

ISBN 80-8051-420-8

ZELJENKA, Ilija

Musica per 3

Bratislava, Hudobný fond 2006. 1. vyd. 23+11 s. Brož.

Komorná skladba v 3 častiach pre soprán, violončelo a klavír (partitúra faksimile a hlasy).

ISBN 80-8051-476-3

8 LITERATÚRA. BELETRIA

81 Poézia

BENDŽÁK, Ľuboš

Zápisky z čudného domu

Levoča, Modrý Peter 2006. 1. vyd. 55 s. Edícia Mušľa. Viaz.

Druhá básnická zbierka autora strednej generácie (nar. 1966).

ISBN 80-85515-62-8

BRŮČEK, Miroslav

Hraničná cesta

Levoča, Modrý Peter 2005. 1. vyd. 61 s. Edícia Mušľa. Viaz.

Piata zbierka intímnej lyriky od autora strednej generácie (nar. 1964).

ISBN 80-85515-61-X

83 Román. Novely. Povedky

DOSTOJEVSKIJ, Fiodor Michajlovič

Poniženie a potupenie. Z rus. orig. prel. Ružena Dúbravová

Bratislava, Ikar 2006. 1. vyd. 342 s. Edícia Odeon. Viaz.

Nový preklad svetoznámeho románu s psychologickými prvkami a existenčnými úvahami.

ISBN 80-551-1213-4

SIERRA, Javier

Tajná večera. Zo špan. orig. prel. Milada Pauleová

Bratislava, Ikar 2006. 1. vyd. 294 s. Viaz. Mysteriózny román o dešifrovaní da Vinciho maľby Posledná večera.

ISBN 80-551-1142-1

VARGAS, Fred

Uteč rýchlo a ďaleko. Z franc. orig. prel. Eva Melichárková

Bratislava, Vydavateľstvo Slovart 2006. 1. vyd. 278 s. Viaz.

Román zo súčasného Paríža s tajomnou zápletkou, ktorá súvisí s nebezpečenstvom šírenia moru.

ISBN 80-8085-087-9

WINEGARDNER, Mark

Krstný otec sa vracia. Z angl. orig. prel. Jozef Kot

Bratislava, Ikar 2006. 1. vyd. 527 s. Viaz. Románové pokračovanie a doplnenie príbehov mafiánskej ságy Maria Puza.

ISBN 80-551-1163-4

84 Eseje. Prednášky. Iné písomné formy

COELHO, Paulo

Ako rieka, ktorá plynie... Z port. orig. prel. Katarína da Silva

Bratislava, Ikar 2006. 1. vyd. 216 s. Viaz. Kniha krátkych rozprávání, úvah a myšlienok svetoznámeho prozaika z rokov 1998-2005 o univerzálnych otázkach človeka.

ISBN 80-551-1123-5

REBOUX, Paul

Zvieratá a láska. Z franc. orig. prel. Elena Flašková. Doslov Alain Zalmanski. Ilust. Peter Klúčik

Bratislava, Albert Marenčin - Vydavateľstvo PT 2006. 1. vyd. 108 s. Viaz.

Zábavné a poetické rozprávanie o milostnom živote zvierat je humornou, ale zároveň kritickou karikatúrou ľudského správania v tejto oblasti.

ISBN 80-88912-85-7

86 Literatúra pre deti a mládež

JURÁŇOVÁ, Jana

Ježibaby z Novej Baby. Ilust. deti zo ZUŠ Ľudovíta Rajtera

Bratislava, ASPEKT, záujmové združenie žien 2006. 1. vyd. 143 s. Brož.

Príbehy pre deti o troch sestrách-strigách.

ISBN 80-85549-61-1

KESSLER, Liz

Tajomstvo Emily Windsnapovej. Z angl. orig. prel. Eva Budjačová

Bratislava, Vydavateľstvo Slovart 2006. 1. vyd. 199 s. Viaz.

Románový príbeh o dievčati, ktoré sa stane morskou vílou.

ISBN 80-8085-088-7

Konik Krištof. Z angl. orig. prel. Zuzana Mertusová

Bratislava, Vydavateľstvo Fragment 2006. 1. vyd. Nestr. Viaz.

Leporelo o koníkovi s otvorom na nosenie a so zvukovým gombikom, ktorý imituje hlas zvierata.

ISBN 80-89210-58-9

Kravička Strakaňa. Z angl. orig. prel. Zuzana Mertusová

Bratislava, Vydavateľstvo Fragment 2006. 1. vyd. Nestr. Viaz.

Leporelo o kravičke s otvorom na nosenie a so zvukovým gombikom, ktorý imituje hlas zvierata.

ISBN 80-89210-61-9

Ovečka Beluška. Z angl. orig. prel. Zuzana Mertusová

Bratislava, Vydavateľstvo Fragment 2006. 1. vyd. Nestr. Viaz.

Leporelo o ovečke s otvorom na nosenie

a so zvukovým gombikom, ktorý imituje hlas zvierata.

ISBN 80-89210-60-0

Prasiatko Gruľko. Z angl. orig. prel. Zuzana Mertusová

Bratislava, Vydavateľstvo Fragment 2006. 1. vyd. Nestr. Viaz.

Leporelo o prasiatku s otvorom na nosenie a so zvukovým gombikom, ktorý imituje hlas zvierata.

ISBN 80-89210-59-7

RODDOVÁ, Emily

Deltora. Mesto krýs. Z angl. orig. prel. Irena Repášová

Bratislava, Vydavateľstvo Fragment 2006. 1. vyd. 127 s. Brož.

Ďalší zo série fantasy príbehov o troch hrdinoch, ktorí chcú poraziť Pána tieňov - tentoraz musia nájsť čarovný drahokam v Meste krýs.

ISBN 80-89210-65-1

RODDOVÁ, Emily

Deltora. Púšť skazy. Z angl. orig. prel. Irena Repášová

Bratislava, Vydavateľstvo Fragment 2006. 1. vyd. 127 s. Brož.

Ďalší zo série fantasy príbehov o troch hrdinoch, ktorí chcú poraziť Pána tieňov - tentoraz musia nájsť čarovný drahokam v Púšti skazy, kde ich čakajú zvláštni nepriatelia.

ISBN 80-89210-66-X

Sudoku a bludiská 1. Z franc. orig. prel. Andrea Černáková

Bratislava, Vydavateľstvo Fragment 2006. 1. vyd. Nestr. Brož.

Kniha 90 hlavolamov sudoku a 50 bludisk pre deti od 7 rokov.

ISBN 80-89210-93-7

Sudoku a bludiská 2. Z franc. orig. prel. Andrea Černáková

Bratislava, Vydavateľstvo Fragment 2006. 1. vyd. Nestr. Brož.

Kniha 90 hlavolamov sudoku a 50 bludisk pre deti od 7 rokov.

ISBN 80-89210-94-5

Sudoku na čas. Z franc. orig. prel. Andrea Černáková

Bratislava, Vydavateľstvo Fragment 2006. 1. vyd. Nestr. Brož.

Kniha hlavolamov sudoku usporiadaných do troch úrovní náročnosti - možno ich riešiť aj na čas.

ISBN 80-89210-95-3

Superautá. Z angl. orig. prel. Igor Kšiňan

Bratislava, Vydavateľstvo Slovart 2005. 1. vyd. 32 s. Flexi

Netradičná publikácia o dizajne áut, v ktorej mladí čitatelia nájdu ilustrácie známych typov áut, šablóny na ich nakreslenie a aj písacie potreby.

ISBN 80-8085-080-1

TERAKOWSKA, Dorota

Dcéra Čarodejnic. Z poľ. orig. prel. Hilda Holinová

Bratislava, Ikar 2006. 1. vyd. 303 s. Viaz. Fantasy román pre mládež o zlatovlasej dievčine, ktorá vie čítať myšlienky ľudí a zhovárať sa s hviezdami.

ISBN 80-8085-071-2

WILSONOVÁ, Jacqueline

Najlepšie kamarátky. Z angl. orig. prel. Katarína Karovičová

Bratislava, Vydavateľstvo Slovart 2006. 1. vyd. 223 s. Viaz.

Zábavné i vážne príbehy pre dievčatá o dvoch kamarátkach Gemme a Alici.

ISBN 80-8085-098-4

Zvieratká v lese. Ilust. Ján Vrabec

Žilina, Knižné centrum 2006. 1. vyd. Nestr. Viaz.

Leporelo o zvieratkách s hravými veršíkmi.

ISBN 80-8064-255-9

9 GEOGRAFIA. BIOGRAFIE. DEJINY

91 Zemepis. Turistika. Cestovanie

Martin. Vrútky

Senec, Sinex 2005. 1. vyd. 1 s. Skl. list

Mapa mesta.

ISBN 80-89198-17-1

Partizánske

Senec, Sinex 2005. 1. vyd. 1 s. Skl. list

Mapa mesta.

ISBN 80-89198-13-9

STANISLAVOVÁ, Daniela

Belianske Tatry a okolie

Spišská Belá, Dansta 2005. 1. vyd. 55 s. Brož.

Turistický sprievodca.

ISBN 80-969399-1-2

Šafa. Vágsellye

Senec, Sinex 2005. 1. vyd. 1 s. Skl. list

Mapa mesta.

ISBN 80-89198-01-5

Tešedíkovo. Pered

Senec, Sinex 2005. 1. vyd. 1 s. Skl. list

Mapa obce.

ISBN 80-89198-09-0

Topoľčany

Senec, Sinex 2005. 1. vyd. 1 s. Skl. list

Mapa mesta.

ISBN 80-89198-10-X

Trnava

Senec, Sinex 2005. 1. vyd. 1 s. Skl. list

Mapa mesta.

ISBN 80-89198-11-2

Trstice. Nádszeg

Senec, Sinex 2005. 1. vyd. 1 s. Skl. list

Mapa obce.

ISBN 80-89198-18-X

Zlaté Moravce

Senec, Sinex 2005. 1. vyd. 1 s. Skl. list

Mapa mesta.

ISBN 80-89198-12-0

92 Biografie. Rodokmene

KOVAČIČOVÁ-HÚSKOVÁ, Oľga

Brezovský staviteľ organov Martin Šaško, jeho predkovia a potomkovia

Brezová pod Bradlom, VI. nákl. 2006. 1. vyd. 192 s. Viaz.

Monografia venovaná vedúcej postave organárstva na Slovensku v 19. storočí Martinovi Šaškovi, jeho predchodcom a potomkom.

ISBN 80-89158-08-0

94 Dejiny sveta. Dejiny Európy

GRANT, Michael

Pád Rímskej ríše. Z angl. orig. prel. Jana Melcerová

Bratislava, Vydavateľstvo Slovart 2006. 1. vyd. 287 s. Viaz.

Esejistiky napísané analýza historických faktov, ktoré viedli k rozpadu impéria.

ISBN 80-8085-114-X

Kniha Hitler. Z nem. orig. prel. Tibor Hrozani. Zost. Henrik Eberle, Matthias Uhl

Bratislava, Ikar 2006. 1. vyd. 567 s. Viaz. Historicko-dokumentárna publikácia, ktorú pôvodne napísali blízki spolupracovníci Adolfa Hitlera v ruskom zajatí, z donútenia NKVD, v rokoch 1948-1949 pre Josifa V. Stalina. Dielo bolo dlho zabudnuté v ruských archívoch, zostavovatelia ho šťastí preštylizovali pre súčasného čitateľa, doplnili fotografiami a životopismi ľudí spomínaných vo výpovediach.

ISBN 80-551-1208-8

97 Dejiny slovenských regiónov a miest

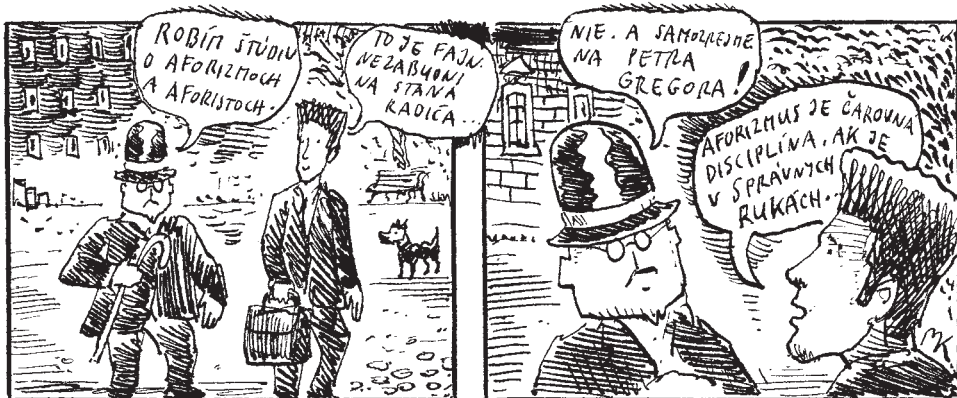
ĎURČO, Marek - MIKULA, Anton

Obec Dubodiel. Dejiny od najstarších čias po súčasnosť

Zvolen, Technická univerzita 2005. 1. vyd. 375 s. Brož.

ESEJISTA & FUTURISTA

© Martin Kellenberger

Sprievodcovia za sebaapoznaním

Jorge Bucay

Porozprávam ti...

(Príbeh ľudského sebaapoznávanie)

Bratislava, Vydavateľstvo Noxi 2005
Preklad Martina Slezáková

Populárnych kníh o psychológii pribúda každý deň a pišu ich už nielen odborníci, ale aj herečky či speváčky, ktoré sa nazdávajú, že našli recept na určité problémy. Nie je to však prípad Jorgeho Bucaya, argentínskeho psychoterapeuta a úspešného spisovateľa (*Príbehy na zamyslenie, Listy pre Klaudiu, Cesta sebazávislosti, Cesta slz, Cesta šťastia*). Bucay sa vo svojom odbore venuje najmä psychológii správania a najviac ho ovplyvnil smer modernej geštaltpsychológie, vo svojej praxi nie je však prísne vyhraneným terapeutom. Svoje psychoterapeutické aktivity často popularizuje prednáškami v Argentíne, Mexiku a Španielsku alebo v knižnej podobe. Zrejme tak akosi vznikla aj kniha *Porozprávam ti...* (pod týmto názvom vyšla aj v Španielsku v 22 vydaniach za tri roky!), v argentínskom origináli nazvaná *Rozprávania pre Demiána*.

Kniha zachytáva fiktívne stretnutia študenta Demiána s psychoterapeutom Jorgeom (ktorým je zjavne Bucay). Psychoterapeut pomáha mladému človeku vyrovnáť sa s viacerými problémami, prímernými jeho veku, ktoré vyplývajú z prežívaných vzťahov či generačných rozdielov. Nedáva mu priame rady, rozpráva mu príbehy, ktoré študenta Demiána podnecujú hľadať vlastné stanoviská, ukotvujú ho v živote. Pravdu povediac, Demián nezápasi so žiadnymi vážnymi psychickými problémami, hoci často je o tom presvedčený, je celkom normálny študent. Z tohto dôvodu je kniha určená predovšetkým mladým ľuďom nad päťnásť. Iste si v nej však zaujímavé čítanie nájdú aj starší, prípadne rodičia-násťročných.

Vyrozprávané príbehy zväčša nie sú pôvodné, autor ich prevzal a prerozprával. Tým sa neraz stráca fluidum pôvodin. Navyše z autorského hľadiska by sme dielo mohli označiť za kompilát či zbierku. Väčšmi by v tomto smere potešili originálne Bucayove príbehy. Z terapeutického hľadiska však nie je podstatný zdroj, ale účinok, a tu sa autor zväčša tračil do čierneho. Súbor príbehov rámcovaných zhruba ročnou terapiou azda inšpiruje čitateľov, aby hľadali ďalšie podnetné príbehy na premýšľanie v zdrojových dielach.

Michal Schuster

Viktor E. Frankl

Neuvedomený Boh

(Psychoterapia a náboženstvo)

Bratislava, Lúč 2005

Preklad Milan Krankus

Rozsahom veľká kniha *Neuvedomený Boh* je kľúčovým dielom známeho rakúskeho neurológa a psychiatra Viktora Emila Frankla (1905 – 1997), profesora na univerzite vo Viedni a viacerých univerzitách v USA. Frankl založil tzv. tretí viedenský smer psychoterapie (po Freudovej psychoanalýze a Adlerovej individuálnej psychoterapii). Teoretické základy svojej koncepcie v tomto knižnom

diele vyjadruje pojmom existenciálnej analýzy, dnes častejšie definovanej ako logoteória. Z toho odvodená terapeutická prax sa nazýva logoterapia. Podstatou Franklovej teórie aj praxe je orientácia človeka na hľadanie životného zmyslu. Viera v zmysel a náboženská viera sú preňho synonymá. Za zmienku v tejto súvislosti stojí, že s touto teóriou Frankl vystúpil prvý raz krátko po osobnom bolestnom prežití holokaustu.

Keď vysvetľuje hĺbku duchovného nevedomia, vychádza z presvedčenia, že nielen etické a erotické, nielen svedomie a láska sú zakorenené v jeho emocionálnej, intuitívnej časti, ale aj estetická senzibilita.

Hľadanie zmyslu je pre dnešnú spoločnosť veľmi dôležitá a náročná úloha, žijeme v čase, keď ľudským bytosťami nezriedka uniká nachádzanie zmyslu vlastnej existencie i situácii. Dá sa povedať, že žijeme v dobe pocitu nezmyselnosti. Zmysel však nemožno dať, treba ho nájsť. Navyše zmysel sa mení nielen zo dňa na deň, ale aj od človeka k človeku, teda aj ad situationem, aj ad personam. Frankl ale zdôrazňuje, že neexistuje taká životná situácia, ktorá by bola skutočne nezmyselná. Niekedy zmysel možno pochopiť iba z hľadiska vyššej dimenzie, ktorú však jednotlivec alebo ľudská bytosť ako taká nie sú schopné dosiahnuť. Na príkladoch z praxe toto svoje tvrdenie opreté o teoretické dôkazy výrečne ilustruje.

Rozličné náboženstvá autorovi pripomínajú rôzne jazyky. Pritom ani jeden z týchto jazykov nemôže byť nadradený iným. V každom jazyku môže človek dôjsť k jednej pravde, ale aj v každom môže blúdiť, myliť sa, či dokonca klamať. Podobne prostredníctvom každého náboženstva možno dôjsť k Bohu. Podľa Frankla v tejto súvislosti nenastáva odklon od náboženstva ako takého, ale od konfesií, ktoré medzi sebou nezmyselne bojujú a vzájomne si preberajú veriacich, smerujeme preto skôr k osobnej religiozite. Pretože jestvuje nielen púť, ale aj duchovné nevedomie, ktorého skúmaním dospievame až k transcendentii svedomia, ako najhlbšieho bytia v zodpovednosti, v logoteórii možno hovoriť o tom, že mnoho ľudí, aj tých, ktorí sa označujú za neveriacich, majú v sebe ontologicky zakotvený mravný princíp, nevedome akceptujú Boha. Človek je ale natoľko slobodný, že jeho sloboda je slobodou až po odmietnutie, aj proti svojmu stvoriteľovi.

Frankl viackrát zdôrazňuje, že z hľadiska psychoterapeutickej a lekárskej praxe je dôležité, aby veriaci lekár-psychiater pristupoval ku každému svojmu klientovi rovnako a nijako mu nevnucoval svoje náboženské presvedčenie. Logoterapiu vymedzuje pritom voči psychoterapii ako jej doplnok, nie náhradu, a smerom ku knižskej starostlivosti o dušu uvádza, že logoterapia ju pomáha liečiť, nie spasť.

Autor sa slovenského vydania svojho fundamentálneho diela nedožil, jeho logoterapia má však aj na Slovensku mnohých pokračovateľov. Keďže Frankl logoteóriu vymedzil ako k človeku tolerantný smer psychiatrie, jej filozofické základy zaujmú aj slobodu vyznávajúcich laikov

Michal Schuster

Imrich Ruiseľ

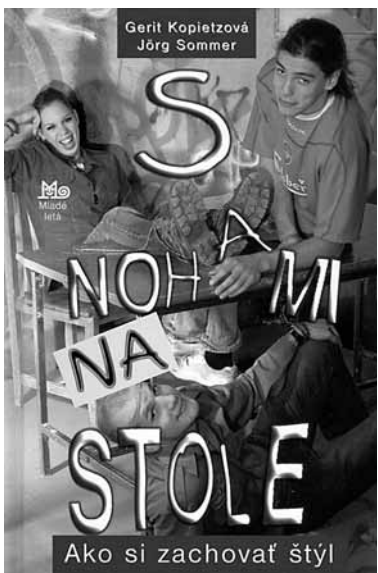
Múdrosť v zrkadle vekov

Bratislava, Ikar 2005

V protiklade so sebaavedomým úvodom, v ktorom autor nazýva vlastnú monografiu dielom, stoja vágne tvrdenia (takmer nulovej výpovednej hodnoty) o tom, že múdrosť je typom poznania intímne spojeným s ľudským úsilím a aspiráciami v rôznych dobách a regiónoch a že v súčasnosti sa jej venuje pozornosť najmä v rámci vied o človeku. Polemizovať sa dá aj s autorovým názorom, že otázka, čo je múdrosť, je v podstate umelá. Musíme však súhlasiť s jeho konštatovaním, že značná obsahová zložitnosť problematiky múdrosti sa prejavila aj v obsahu monografie, a to nielen v jeho štruktúrovaní, ale aj v samom obsahu monografie. I. Ruiseľ si stanovil mimoriadne ambiciózne cieľ, a tak nevyhnutne narazá na úskalia. Veľmi široký záber – tak z hľadiska historického mapovania problematiky, ako aj zo vzťahu fenoménu múdrosti k ostatným fenoménom a činnostiam osobnosti – neumožňuje, aby sa mohol dostatočne koncentrovať na zvolenú oblasť skúmania. Navyše autor si ani nevybral priority. Tým sa zákonite odsúdil na fragmentárne spracovanie problematiky a na konci knihy má človek dojem, že mu ponúkol z každého rožku trošku.

Monografia má ambíciu podať obraz o chápaní múdrosti v priereze dejín – od staroveku (Orient, Grécko, Rím), s osobitným zreteľom na Starý a Nový zákon, cez stredoveké a novoveké filozofické myslenie až po súčasnosť, kde zameriava svoju pozornosť najmä na psychologické koncepcie. Exkurzy psychológa do filozofie sú odvážnym rozhodnutím. Treba však priznať, že autorov výber a interpretácia „filozofických dejín múdrosti“ sú z pohľadu filozofie skutočne nekonvenčné a istým spôsobom aj podnetné.

Michaela Geisbacherová

So sebaapoznaním úzko súvisí aj naše správanie voči okoliu. Aj v tomto prípade platí: neznalosť pravidiel neospravedľuje. Ak máte pochybnosti, či sa viete správať v každej situácii, užitočné rady vám ponúkajú Gerit Koppitzová a Jörg Sommer v príručke písanej zábavnou formou, o čom svedčí už jej názov *S nohami na stole. Ako si zachovať štýl*, ktorú pre vás pripravilo vydavateľstvo SPN – Mladé letá. Stačí vystrihnúť kupón SPN – ML a poslať ho k nám do redakcie do 7. júna.

ZO SVETA KNÍH

Da Vinciho kód pred súdom

Proces proti Danovi Brownovi a jeho anglickému vydavateľstvu Random House o plagiát roka sa skončil jednoznačnou porážkou oboch žalobcov – Michaela Baigenta a Richarda Leigha. V preplnenej miestnosti londýnskeho najvyššieho súdu (High Court) vyriekli rozsudok, podľa ktorého americký autor svojim úspešným trilerom *Da Vinciho kód* nijako neporušil „copyright“ knihy Baigenta a Leigha *Svätá krv a svätý grál* (The Holy Blood and the Holy Grail, 1982), ktorá vyšla pred nim. Sudca rozhodol, že žalobcovia sú povinní uhradiť 85 percent poplatkov súdnych trov víťaznej strane, čo predstavuje asi 1,9 milióna eur. Proces je zároveň geniálna marketingová akcia. Michael Baigent vydáva novú knihu *The Jesus Papers: Exposing the Greatest Cover-Up in History*, v ktorej chce pseudohistorickým rozprávaním (ako to robieval Erich von Däniken) oslobodiť historické a náboženské zásady západného sveta, a to bez dostatočného ovládania metódy historickej vedy a jej pomocných disciplín.

Uzavreté prekladateľské dielo

Nemecký vydavateľ (Suhrkamp), literárny kritik, prekladateľ a politický pamfletista Walter Boehlich (1921 – 2006) zomrel v Hamburgu. Tento filológ a kongeniálny prekladateľ pretlačil diela mnohých známych autorov, ako boli napríklad Herman Bang, Marguerite Durasová, Hjalmar Söderberg, Søren Kierkegaard, Ramón José Sender alebo Virginia Woolfová z angličtiny, francúzštiny, španielčiny a dánčiny. Za svoje preklady získal aj mnohé ocenenia – Geny Jane Scatcherdovej, Heinricha Manna a Wilhelma Mertona.

Spomienka na básnika

Nemecká kultúrna verejnosť si pripomína 120. výročie narodenia básnika, esejistu a lekára Gottfrieda Bennu. Je autorom mnohých básnických zbierok a próz, napríklad *Statische Gedichte* (Statické básne), *Drei alter Männer* (Traja starí muži), *Trukene Flut* (Opojný prúd), *Doppelleben* (Dvojitý život), *Die Stimme hinter dem Vorhang* (Hlas za oponou), *Altern als Problem für Künstler* (Starnutie ako problém umelca). V roku 1951 získal na vrchole literárnej kariéry Cenu Georga Büchnera. Svoju tvorbu výstižne charakterizoval: „Za každou básňou vždy znova a znova nepriehľadne stojí autor, jeho bytie, jeho súcno, jeho duševné rozporenie...“

-mgb-

Shakespeare na dražbe

Aukčná spoločnosť Sotheby's v Londýne ponúkne 13. júla na predaj prvé vydanie súboru 36 Shakespeareových hier. Cena tohto súborného diela sa odhaduje približne na dva milióny euro. Zbierku hier zostavili roku 1623 dramatikovi priatelia, vytlačili ju v náklade 750 kusov, zachovala sa z nich však len tretina. Polovica hier v tomto zväzku sú prvotlač, napríklad Macbeth, Búrka, Ako sa vám páci. Tento vzácny výtlačok patril od roku 1716 knižnici Dr. Williama v Londýne.

-bab-

Najpredávanejšie knihy v Nemecku (apríl 2006)

Beletria

- Daniel KEHLMANN: *Die Vermessung der Welt* (Premeriavanie sveta)
- Cecelia AHERN: *Zwischen Himmel und Liebe* (Medzi nebom a láskou)
- Leonie SWANN: *Glennkill*
- Stephen KING: *Puls*
- Henning MANKELL: *Kennedys Hirn* (Kennedyho mozog)
- Bernhard SCHLINK: *Die Heimkehr* (Návrat domov)
- François LELORD: *Hectors Reise* (Hektorova cesta)
- John IRVING: *Bis ich dich finde* (Kým ťa nájdem)
- Ingrid NOLL: *Ladylike*
- Tommy JAUD: *Resturlaub* (Zvyšok dovolenky)

Literatúra faktu

- Franz SCHÄTZING: *Nachrichten aus einem unbekanntem Universum* (Správy z neznámeho vesmíru)
- Senta BERGER: *Ich habe ja gewußt, daß ich fliegen kann* (Vedela som, že viem lietať)
- Frank SCHIRRMACHER: *Minimum*
- Peter HAHNE: *Schluss mit lustig* (Koniec zábavy)
- Eva-Maria ZURHORST: *Liebe dich selbst* (Miluj sám seba)
- Corinne HOFMAN: *Wiedersehen in Barsaloi* (Stretnutie v Barsaloi)
- Dietrich GRÖNEMEYER: *Der kleine Medicus* (Malý medic)
- Heiner LAUTERBACH: *Nichts ausgelassen* (Nič nevynechajúc)
- Volker WEIDERMANN: *Lichtjahre* (Svetelné roky)
- Albrecht MÜLLER: *Machtwahn* (Preludmoci)

KUPÓN

FRAGMENT
(1)

strana 2

KUPÓN

FRAGMENT
(2)

strana 3

KUPÓN

SPN -
MLADÉ
LETÁ

strana 11

Chystám sa dlho žiť...

Hovorí prozaik, dramatik, divadelný, televízny a rozhlasový režisér, šéfredaktor Rádia Devín **Silvester LAVRÍK**

● **Poviedku ...a na noc sa pekne zamkni zo zbierky Zlodeji začínate prekvapujúcim „vyznaním“: „Moja žena Petra je to najlepšie, čo ma v živote stretlo. V piatok v noci umrela. Pokazila mi celý víkend.“ Je vám blízka – v textoch i súkromí – podobná forma drsnej úprimnosti?**

– Kdeže! Ja som stelesnený anjel. Okrem prípadov, keď som iná šelma. Ale úprimnosť mám rád. Hlavne – nech ma chvália...

● **„Keď píšem, vychádzam z konkrétnych udalostí a ľudí.“ Čo ale v prípade, ak sa práve nič konkrétne (a inšpirujúce) nedeje? Ste ochotný dozičiť textu viac fikcie?**

– Všetky moje texty sú fikcia – v zmysle možného identifikovania mojich postáv v reálnom živote. Ani jedna z nich nemá plnoformátový predobraz. Konkrétne mám na mysli útržky odpočutých rozhovorov, odporované situácie, gestá, pohľady. Zlomky udalostí, osudov skladám do fiktívnych príbehov, ktorým sa snažím rozumieť a veriť a ony, tie príbehy, sa následne pokúšajú byť uveriteľné a zrozumiteľné práve tým, že v mojich postavách čitateľ či divák spozná niekoho zo svojho života.

● **Vo Ville Lole konštatujete: „Ak muž a žena hovoria o tom istom, nikdy nehovoria o tom istom. Vraj.“ Chcete tým naznačiť, že muži a ženy komunikujú odlišným jazykom a odlišne chápu význam mysleného a vysloveného?**

– To nekonštatujem ja, to hovorí postava z tej knižky. A je to ženská postava. Ako by som si mohol dovoliť hovoriť za ženy? Ja som len sprostredkovateľ, animátor svojich postáv. Ale mám takú skúsenosť, že muži a ženy často reagujú rozdielne na tie isté podnety a v tejto rozdielnosti sa dajú vybadať podstatné tendencie pozdĺž osi deliacej ľudstvo na mužov a ženy. Zažil som jednu zaujatú debatu, v ktorej moja partnerka s chuťou a šarmanťou zaľatosťou oponovala, a aby neoponovala len tak, perliła argumentmi, ibaže nesmierne protirečivými. Po dvoch hodinách som bol so silami aj s argumentmi, ktoré som považoval za rozumné, v koncoch. Pokúsil som sa o posledný výpad. Mária, veď to, čo hovoríš, je to isté, ako keby si tvrdila, že jašterica a veverka sú to isté, lebo sa ich pomenovania končia na -ica, chrapač som načisto na pokraji zúrivosti. – No vari nie sú!?, odvetila. Takže tak.

● **Je možné tento fenomén „dvoj-pohlavnosti jazyka“ demonštrovať v literatúre – na textoch žien-autoriek a mužov-autorov?**

– Nevieam, či sa vyplatí pristúpiť na takúto debatu. Existuje nejaká „modelová“ literatúra, voči ktorej je písanie žien či o ženách príznačné? Odvodené? Prechýlené ako prízviská žien v niektorých slovanských jazykoch? Je tým modelom „mužské písanie“? Nevieam. V naozaj dobrých textoch je rodový fenomén prítomný v polohe príjemného ozvláštnenia, osobitosti výberu a vnímania situácií či tém – napríklad

Silvester Lavrík (nar. 1964 v Spišskom Štiavniku) po skončení štúdia slovenského jazyka, literatúry a výtvarnej výchovy na Pedagogickej fakulte UPJŠ v Prešove (1982 – 1987) pracoval ako učiteľ na rôznych stupňoch škôl. O čosi neskôr zakotvil v reklamnej agentúre na pozíciách copywriter a creative director a dva roky pôsobil ako režisér dramatickej tvorby v Slovenskom rozhlasu a Trnavskom divadle. Paralelne študoval divadelnú réžiu na Divadelnej fakulte VŠMU v Bratislave (1997 – 2000). Bol riaditeľom Mestského divadla v českom Zlíne (2000 – 2003), ako režisér a dramatik spolupracoval a spolupracuje s viacerými divadlami na Slovensku, v Českej republike i Maďarsku (Slovenské národné divadlo v Bratislave, Trnavské divadlo, Astorka Korzo 90, Městské divadlo Zlín, SG Színház Budapešť a ďalšie). Je dvojnásobným držiteľom Ceny Alfréda Radoka (1995, 1997), Ceny Ministerstva kultúry SR za *Tvorivý čin roka* (1996, 1998), získal ocenenia v súťaži *Dráma 2000*. Napísal a režimoval hry pre Slovenský rozhlas v Bratislave a Český rozhlas v Brne, režisérsky sa podísal pod televízny film pre Českú televíziu *Oči pre plač* (2002). Je autorom dokumentu o Alešovi Votavovi (2003), ktorý vytvoril pre Divadelný ústav v Bratislave. Knižne debutoval roku 2002 zbierkou poviedok *Allegro barbaro*, nasledovalo knižné vydanie monodrámy *Villa Lola* (2004), obrazovo-textová publikácia *Slovensko v lete* (2004) a kniha poviedok *Zlodeji* (2005). V súťaži Poviedka 2003 získal tretie miesto poviedkou *Šólet*. V súčasnosti je šéfredaktorom Rádia Devín.

Timrava verzus jej mužskí súčasníci, alebo z inej vrstvy hoci Amelia Not-homb či Jodie Smith verzus Chuck Palahniuk či DBC Pierce. Venujú sa porovnateľným témam, pracujú podobnou kompozičnou metódou, obývajú vesmír s totožným estetickým kódom a ich romány sú nesmierne zaujímavé napísané, lenže na prvý pohľad je zrejme – toto písal muž a toto žena. Tá vnútorná inakosť je rovnomerne rozptýlená vo všetkých vrstvách a výrazových polohách ich diela.

● **Stáva sa vám, že si pri písaní literárneho či dramatického textu predstavujete svojho čitateľa, poslucháča alebo diváka? Aký sa vám vybavuje v predstavách?**

– Nevieam... Myslím, že pri písaní naplno ma zamestnávajú moje postavy a ich osudy. Sú to strašné potvory, keby som ich na chvíľu stratil z očí, určite by mi niečo vyvedli. Mám však svojich obľúbených čitateľov. To sú tí, na ktorých mienke mi veľmi záleží, lebo ich názor si vysoko vážim. Ale to až po dopísaní.

● **Jeden z vašich obľúbencov Hemingway povedal: „O čom písali a píšú spisovatelia na celom svete, to by sme mohli spočítať na prstoch – láska, smrť, práca, boj. Všetko ostatné sa dá zaradiť do niečoho z toho.“ Súhlasíte? Kam by ste sa zaradili vy?**

– Podstatné vzťahy a určujúce situácie v texte majú vo svojom jadre aspoň niektorý z týchto základných fenoménov. Ako autora ma zaujímajú všetky, aj keď napríklad boj je v mojom písaní prítomný asi iba skryto. Možno ešte pocítiť márnosť – nie ako výsledok, ale ako východiskový moment.

● **Na pozvanie Mikuláša Dzurindu ste v lete pred tromi rokmi podnikli s dokumentaristom a fotografom Pavlom Pekarčíkom cestu po Slovensku, ktorej cieľom bolo zviditeľniť projekt obnovy historických a kultúrnych pamiatok, podporiť rozvoj regiónov a turistického ruchu. Z dvojmesačného putovania vznikla obrazovo-textová publikácia *Slovensko v lete*. Zábery to boli sfachetné, no nezabúdajme, že Slováci sú národ nedôverčivý. Neobávali ste sa, že na vás padne v dôsledku vyššie uvedených skutočností tieň podozrenia z politickej angažovanosti?**

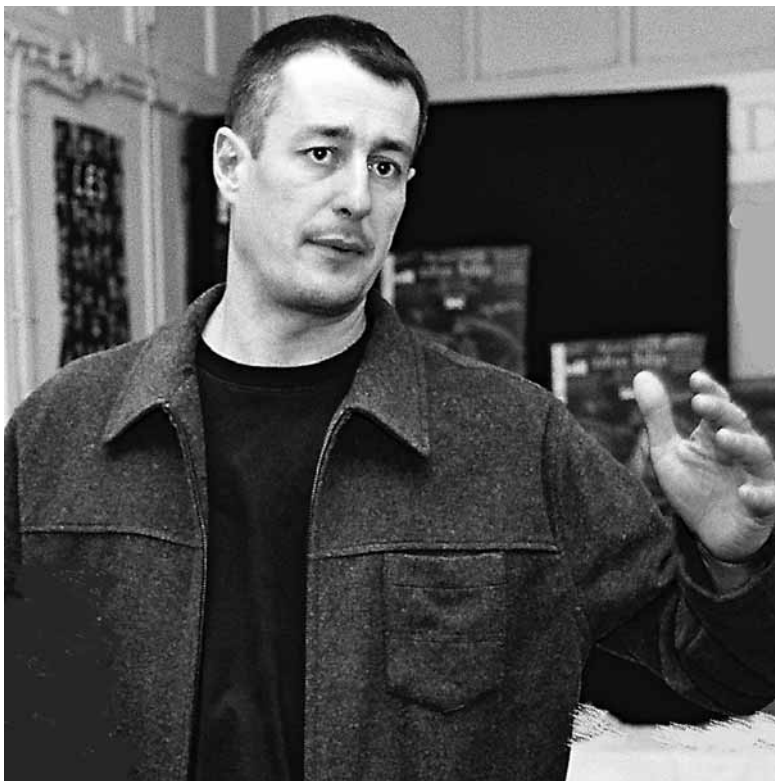
– Neobával, ale rátal som s tým. Pre úplnosť – je veľa takých čitateľov, ktorí

Slovensko v lete prijali s veľkým nadšením. A nie sú to nijakí zamindrákovaní hlupáci. Čo ma prekvapilo, bola zúrivá znevažujúca kampaň a podpísali sa pod ňu ľudia, ktorých postoje a názory som si dovedy vážil. Napríklad Peter Breiner sa uníval až spoza oceánu a dokonca bez toho, aby si knihu bol prečítal. Jeho zlostná reakcia vyšla už tri dni po uvedení knihy na trh. Väčšina negatívnych reakcií na ňu bola od ľudí, ktorí ju odsúdili a priori. Bez prečítania. Prekážalo im na nej to „politikum“. Som presvedčený, že tváriť sa „apoliticky“ je luxus, aký si nijaký ro-

mi to ľúto, ale to neznamená, že vymením svoj názor za falošný komfort bezproblémovosti.

● **Rozhlasová a divadelná hra predstavujú dva svety, ktoré si vyžadujú dodržiavanie istých špecifických pravidiel. Akú podobu má základný kameň, na ktorom ako autor staviate (v prvom i druhom prípade) svoj text?**

– Aj v prípade divadelnej hry, aj v prípade rozhlasovej hry sú základnými kameňmi dramatické situácie a charakter postáv, z nich vyplývajúci logický, no pokiaľ možno nesamozrejmy, aj keď

zumný človek nemôže dovoliť. A pokiaľ ide o tú knihu, mne sa páči taký zorný uhol – hľadanie sympatického obrazu Slovenska. Je zaujímavé, že práve toto na knižke najviac prekážalo tým, ktorí si ju prečítali a neprijali ju. Akoby o láske k vlasti mohli hovoriť iba ubiedení, ukrivdení alebo delegáti Matice. Alebo zakysnutí pseudointelektuáli, ktorí sa boja vyjsť za Michalskú bránu, lebo tam už na nich číha vidiek.

● **Podľa vás ľudia nie sú zvyknutí zverejňovať svoj názor a už vôbec nie si za ním stáť. Znamená to, že vy s tým problém nemáte, t. j. chodíte s kožou na trh aj za cenu pripadných negatívnych reakcií?**

– Klebetenie po kútoch a dudranie pri pive nemožno považovať za zverejňovanie svojho názoru. Ak chcem, aby moje postrehy, poznámky a predstavy, alebo kritické výhrady niekto bral vážne, musím si za nimi nielen stáť, ale ich aj predniesť tam, kde ich má kto vypočuť. Nestačí čakať na vyzvanie s trpkou vráskou pri ústach. Treba byť aktívny. Nie som tu na to, aby som sa páčil. Chcem byť vždy a všade predovšetkým za seba. Ak to niekedy narazí na nepochopenie, odpor či vyvolá nervozitu, je

uveriteľný vývoj udalostí, ktorý sa stáva nositeľom príbehu. Aj pokiaľ ide o jazyk a jeho hutnosť či konkrétosť, nároky na temporytmus jednotlivých častí a kompozičné postupy, sú tieto dve polohy dramatického textu podrobované tým istým nárokom a očakávaniam. Jediný zreteľný rozdiel medzi nimi je, že rozhlas má „iba“ zvuk. To ale vôbec nie je obmedzujúce. Zvuk má silný a špecifický asociatívny potenciál. A potom je tu jeden podstatný rozdiel pri percepcii. Ten treba mať na pamäti už pri písaní. Kým divadelná hra je adresovaná divákovi, ktorý ju prijíma, a tak dotvára v priamej a kolektívnej interakcii, rozhlasová hra je jediný dramatický útvar, ktorému neprosieva kolektívne vnímanie. Je adresovaná poslucháčovi, podobne ako napríklad román, v osamotení. Len poslucháč a hra, a najradšej potme.

● **Ako režisér ste mali príležitosť pracovať v rámci amatérskych i profesionálneho divadelníctva. Čo vám jedna i druhá forma divadla dala, prípadne vzala?**

– Nejestvuje identifikovateľná hranica medzi týmito dvoma „prevádzkovými“ definíciami divadla. Lebo to nie je teatrolo-

gické vymedzenie, iba sociálne. Osobitne u nás sa navzájom intenzívne inšpirujú, prestupujú a ovplyvňujú. Mnohí význační divadelníci na Slovensku vzišli spomedzi ochotníkov či amatérov, mnohí so špecifickou profesionálnou prípravou pracujú najmä s amatérmi. Jedno i druhé divadlo sa tvorí podľa tých istých zákonitostí. Ak je raz zvolený inscenačný princíp, treba ho dodržiavať. Je tu však jeden psychologický a sociálny moment, ktorý výrazne modeluje prístup k divadlu. Amatéri majú to šťastie, že divadlo robí môžu, profesionáli majú tú smolu, že ho robí musia. Alebo nemusia a potom ani nemôžu. To je ten istý rozdiel, ako keď ide dieťa s rodičmi v sobotu na kolotoče. Veľmi dôležité je, či je tam za odmenu, alebo za trest. Ale to už trochu žartujem.

● **Neraz sa ocitáte v dvojrole autora i režiséra súčasne. Považujete za výhodu, ak režirujete hru, ktorú ste si sám napísal?**

– Každý má vlastný spôsob prístupu k inscenačnému procesu. Mne vyhovuje tento. Nevieam, či je to objektívna výhoda, ale za hendikep to nepovažujem. Viem, že tu hrozí tá chutná situácia, v ktorej je smutným hlavným hrdinom Jasam – vymyslím, napíšem, zrežirujem, zahrám a zatlieskam – všetko ja sám. Súdny režisér musí tak či tak narábať so svojim textom tak, akoby jeho autorom bol niekto úplne iný. Hra je literatúra, inscenácia je divadlo. Je to transparentovanie z jedného druhu umenia do druhého, každý z nich má svoje zákonitosti a zbytočné láskavosti a nedôslednosti sa vždy vypomstia. Vo svojom texte škrtám oveľa smelšie než v cudzom.

● **Píšete knihy, divadelné a rozhlasové hry, filmové scenáre. Režirujete, maľujete, šéfuje Rádiu Devín. Zabudla som na niečo? Ktorá z týchto aktivít vám dáva najväčší pocit slobody?**

– Iba všetky dohromady. Navzájom sa ovplyvňujú, korigujú, vzdelávajú. Keď sa môžem venovať zmysluplnéj tvorivej činnosti, som vo svojom živle.

● **A čo pre vás znamená spojenie „cítiť sa slobodný“?**

– Konať tak, aby som bol ochotný niesť zodpovednosť za svoje činy a mať z toho radosť.

● **Vašu tvorivú univerzálnosť dopĺňajú básnické texty. Zdá sa mi, že verejne sa nimi veľmi nechváľite. Nanajvýš ich zašifrujete do niektorých zo svojich divadelných hier. Vari si v tomto smere menej dôverujete?**

– Sú texty, ktoré chcem adresovať čitateľom či divákovi, a sú také, ktoré si nechávam pre seba a pre svojich blízkych. Alebo pre svoje postavy. Dospelý chlap nemá čo písať básne. A keď sa už nezdrží, nech nimi aspoň neotravuje verejnosť. Poéziu treba žiť. Výnimku tvoria básnici. Aj to len niektorí.

● **Poznačí programovú štruktúru Rádia Devín to, že v kresle šéfredaktora sedí človek so širokým umeleckým zameraním?**

– Dúfam, že dokážem byť vnímavý voči všetkým jeho programovým polohám a v spolupráci s kvalifikovanými kolegami dokážeme toto skvelo vymyslené rádio posunúť ešte ďalej.

● **V autobiografii uvádzate zaujímavú myšlienku: „Mojím hlavným zamestnaním bude najskôr hľadanie pokoja.“ Našli ste ho už, alebo ho ešte stále hľadáte?**

– Chvalabohu, ešte som ho ne našiel. Chystám sa dlho žiť a čo by som potom robil do konca života?

Prípravila Jitka Rožňová
Foto Peter Procházka

KNIŽNÁ REVUE, dvojtýždenník o nových knihách. Vydáva Literárne informačné centrum v spolupráci so Združením vydavateľov a knihkupcov SR.

Šéfredaktorka Margita Biziková. Adresa redakcie: Knižná revue, Námestie SNP 12, 812 24 Bratislava, Tel. 02/52 920 272, e-mail: krevue@litcentrum.sk www.litcentrum.sk. Sadzba SAPAC, spol. s r. o., Bratislava. Tlač DOLIS, s. r. o., Bratislava.

Rozširuje MEDIAPRINT-KAPA, PRESSEGROSSO, a. s. Objednávky na predplatné prijíma ARES, Banšelova 4, 821 04 Bratislava, tel.: 02/4341 4665 a L. K. PERMANENT, spol. s r. o., Poštový priechodok 4, 834 14 Bratislava 34, tel. 02/4445 3711. Neobjednané rukopisy sa nevracajú. Registračné čís. 243/90, MÍČ 49 315. Podávanie novinových zásielok povolené RPP Ba-Pošta 12 dňa 21. 10. 93, č. j. 129/93.